

particula, & λέγω desino, quod nunquā desinat noxia esse mortalibus. idem.

Luctificam alecto dirarum a sede sororum,
Infernasq; aet tenebras, & tristia bella.
Irae q; insidiae q; & crimina noxia cordi,
Odit & ipse pater Pluton, odere sorores
Tartareum monstrum, tot sese uertit in ora,
Tam saeuae facies, tot pullulat atra colubris. idem.

Tu potes unanimes armare in praelia fratres,
Atq; odijs uersare domos, tu uerba tectis,
Funereasq; inferre facies, tibi nomina mille.
Mille nocendi artes.

Tisiphone, hoc est τισιφών ἀπὸ τοῦ τίω punio, & φόρος cedes. Ouidius.

Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importuna facem, fluidoq; cruore rubentem
Induitur pallam, totoq; iniungitur angue.

Egrediturq; domo, luctus comitatur euntem.

Et pauor, & terror, trepidosq; insania uultu.

megera hoc est μέγαιρα ἀπὸ τοῦ μέγιστον inuideo, quod

quieti mortalium inuideat. Claudianus.

Improba mox surgit tristi de sede megera,

Quam penes insani fremitus, animiq; profanus

Error, & undantes spumae fieri alibus irae.

Non nisi quaesitum cognata cede cruorem,

Illicitumq; bibit, parui quem suderit ensis,

Quem dederint fratres,

Has apud inferos canes uocari uolunt. Lucanus. Iam uos ego

nomine uero eliciam, stygiasq; canes in luce superna desitua,

apud nos ferias. Virgilius.

Vnum de crimibus anguem

Coniugat, inq; sinum praecordia ad intima subdit,

Quo furibunda domum monstro permisceat omnem.

Apud superos diras, & aues. idem. at procul ut dira strido-

rem agnouit, & alas infelix crinens scandit Iuturna solutos.

diantur etiam uolucres. Idem.

Iam iam linquo aces, ne me terrete timentem,

Obscaenae uolucres, alarum uerbera nosco.

Item eumenides per antiphrasim, quod immites, atq; im plac-

biles sint, ἀμύνεις enim mitem, ac propitiū significat. Oui-

Eumenides temere facies de finere raptas, sunt etiam qui eas

secus litora arpyias uocari uelint, de quibus superius diximus.

Item Erinyes, quamuis interdum erinnyes etiā pro animi im-

patientia ponitur. ab eris autem erinnyes deducitur. eris conten-

tio est, a qua Eriboea Iuno, de qua superius diximus, & Eri-

chthonius quasi contentio terrae. nam graece χθών terra di-

catur, & χθόνιος terrenus. hic e semine Vulcani genitus est,

nam cum Vulcanus Ioui arma fabricasset, concessit ei Iupiter,

ut quicquid uellet ab eo posceret. ille Mineruae nuptias popo-

scit, quam cum nullis blanditijs posset allicere, nummo ardore li-

bidinis genituram in terram emisit, supra quam Minerva prae-

pudore terram pedibus coniecit. inde natus est Erichthonius

cum anguineis pedibus, quorum de formidatam cum aetate iam

adultus perspexisset, curru, & equorum uigum inuenit.

Virgilius.

Primus Erichthonius currus, & quattuor ausus

Iungere equos, rapidusq; rotis insistere uictor.

Ab eodem etiam inueniam primo argentum Plyn. testatur. di-

citur etiam Erichtheus ob eandem rationem. a furia furialis

deriuatur. furor uero a ferendo, quod furore huc, atq; illuc ho-

mo tenere feratur. TURBA. Multitudine conuulsarū.

VOCATA inuitata, de qua supra diximus. VORAS.

Cum auuiditate absumis. Vorare enim proprie dicimus cibum non confectum dentibus deglutire. hinc per metaphoram capiuntur pro auide sumere. & uoraces gulosi dicuntur, & uoracitas gulositas, luxuria, & uoraciter aduerbum per in glumiē, & carniuorum, quod carne uescitur. Plyn. Serratorum dentium carniuora sunt omnia. hinc etiam uorago barathrum appellatur, quod in ea cadentia non emergunt, sed deuorari uideantur. Vnde uorago aquae dicitur, quae alio nomine a uertendo se uortex appellatur, quod omnia in eam cadentia uoret. Item

10 a uoro fit compositum deuoro, quod proprie significat absorbeo, assumo. irripio. transfertur tamen etiam ad alios sensus.

Martia. oculis deuorantibus draucos. Plau. Auscultate, atque operam date, & mea dicta deuorate. illud enim oculorum, hoc

aurium auuiditatem significat. BOLETOS. Fungos, de quibus superius late disseruimus. PRECABOR. Im

precabor. VENTRE. Qui omnia recondit, GYLA. Quae omnia deuorat. BOLETVM, QVA-

LEM CLAUDIUS EDIT, EDAS. Hoc salicet precabor, ut edas boletum, qualem edit Claudius. i. ueneno

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

medicatum. tradunt enim Claudio principi epulanti in ara

EPIGRAMMA L. DE PORSENA, ET MVTIO SCAEVOLA.

CVM PETERET REGEM. Lau-

dat pietatem Porsenae, quod Scaeuolam ma-

num suam uentem ab igne amouerit. li-

cet occidendi eius gratia illuc uenisset. No-

ta est historia. cum Porsena rex Heruscorum urbem Romam obsideret, Mutius ma-

gni animi uir Senatuum adiit, & ueniam transfugendi petijt,

neam regis ei promittens. Acepta itaq; potestate in castra Por-

senae uenit. ibiq; satellitem purpura indutum pro rege occidit.

propter quod apprehensus, & ad regem perductus, dexte-

ram aris imposuit hoc supplicij ab ea exigens, quod in cade

peccasset. Sed regis misericordia inde abstractus ad urbem ius-

sus est redire. Propter quod beneficium indicauit regi trecentos

aduersus eum similiter coniurasse. Quapropter territus

50 Porsena bellum accepit obsidibus deposuit. Mutio praeata trās

Tyberim data, ob id mutia praeata appellata sunt. & ipse Scae-

uola dicitur est, qd exusta dextera, uti sinistra cogreuer, quā

graece σκαίω uocant. hinc scaeuae dicuntur, qui sinistra

manu pro dextera utuntur, quos Vlpianus inquit nō esse mor-

bosos, aut uitiosos, praeterquam si imbecillitate dexterae ualidi-

Cum peteret regem decepta satellite dextera,
Iniecit sacris se petitura foris.

scenola. salicet. Ordolest. Dextera decepta in occidendo satellite, cum peteret regem iniecit se sacris focis, ut periret, hoc est poenam facti lucret. SATELLITE. In satellite occidendo, quem quia purpura indutus erat, putavit regem esse, cum scriba eius esset. SACRIS FOCIS. Ara in qua sacrificia fiebant. VRERE. Flamma consumere. Vro tamen, et uxor tam frigoris, quam caloris esse potest. Nam et frigus torret, uritq; Lucet. Vrebant montana niues. Vir. rapi diue potentia solis acrior, aut boreae penetrabile frigus adurat. Ab uro fit uisulo uerbum. Pacu. Candenti ferro crimere uisulare. et urtica herba. et urtica piscis, de quibus superius locuti sumus. et uredo morbus herbarum fructuum, arborumq; qui in uerbis etiam carbunculus dicitur. et in ceteris rubigofata plantis, arboribusq; adurens, et ex frigore semper proueniens. nonnunquam etiam ferens noctibus, ut nullius sentiat, nisi postquam facta sunt. Vredo etiam incendium significat, hoc est prurium. Plyn. de urtica pisce. Hec tactu uredinem excitat. et uisula locus, in quo metalla candescunt, ut laborentur. Plyn. in uisula ter siccantur, ita ut torreantur carbone puro, ac tones uino resinguantur albo. et urgeo, quasi uredo ago, hoc est in flamma impello. est enim urgere proprie cogere. premere. impellere. Virgilius. Ina soluntur latera, atq; oculos super urget inertes. id est. Versaq; in obnixos urgentur cornua natio cum genuit. Abusue tamen aliquando pro insistere ponimus. Lucan. Cede hostium gnato urgere insant, perimus. Aliquando pro tegere. Virg. Qui saxo semper, atq; ingentis pondere testae urgerent. interdum pro accelerare. idem.

Veste tegens, tibi quam noctes festina, diesq; vrgebam, et tela curas solabar auersis.

Et secundum quosdam urina. id est excrementum potus, quod in exundo urat, sed similius ueri est, a graeco potius deducta. ura, quod significat mingo. a quo ουρα urinam dicunt graeci. praeterea ab uro composita fiunt aduro. exuro. deuro. comburo. a quibus adusto. exusto. deusto. combustio eiusdem fere omnia significationis. item peruro, ualde uro. a quo pruna deductur, quod fruges, et uirgultae perurat. et pruna, quae a carbone ita differt, quod illa quandiu ardet pruna dicitur. Carbo autem nominatur cum extincta fuerit. Terentius. Tam excoctam, atq; atram reddam, quam carbo est. et prurium, quasi peruror. Est enim prurire proprie libidine scilicet pendere. a quo pruritus (ut Aristoteles inquit) dicitur ex cursum humoris spirabilis inclusi contra naturam. Quae uoluptas quoniam in libidine similis est (quippe nihil aliud est genitura, quam ex cursus huiusmodi humoris ad rem naturalem) fit ut haec etiam uoluptas prurigo dicitur, et homo ipse prurire, cum semen incipit moueri et corpore, ut se promat, hoc est cum homo ardere incipit de syderio coeundi, quod ab intensione uirilis membri tenigo dicitur. item inuro, quod proprie significat adhibito igni jingo, quod genus picturae encastice dicitur. et qui ita pingit Encastites, et opus ita pictum, encastum. Martialis,

Encastus Phaethon tabula tibi pictus in hac est
Quid tibi uis dipyrum qui Phaethonta facis.

Plyn. Figulinum opus Encastis pinxit. Vitruuius. Quod facere ab Encastis dicitur. Apul. Encastice oppido exercens se, et duos filios sustentabat. hoc autem in cera. tabulis, ebore uel fieri solebat. astro primo, quod et ab urendo uriculum dicitur cauita materia. Procedente uero tempore cera punica cum oleo liquefacta candenti setis inducta supra tabulas, iterumq; admotis Gallae carbonibus adusta ad sudorem usq;. Postea candidus subigebatur. deinde linteis puris ita ut quasi marmora nitescerent, quae pictura in manibus, nec sole, nec sale, uentisq;

corrum pitur. Dicit autem encastum latine inustum potest. naustru enim graeci ustum dicunt. naustru ardorem naustru ustorem. unde ενκαυστου inustum. ενκαυστου inustionem. ενκαυστου inustorem. ενκαυστου inusturiam, hoc est inurendi scientiam uocant. sic enim nos dicere inusturiam possumus, quemadmodum statuariam, artem faciendi statuas. et figlinam, artem fingendi imagines ex argilla, quam graeci uoce, sed apud latinos usitata plastice appellamus. απο του πλαστην, quod fingere est. Vnde et plastes dicitur, qui eam artem exercet, hoc est fictor. et opus ipsum plastice, a quo recentiores quidam plastice uerbum deducunt. id Latine figlinum appellatur. Plyn. Aliqui in crudis fictilibus urunt, donec figlinum decoquantur. et plastice proplasticae dicitur. ars faciendi typos, hoc est formas, quibus formandis figlinis operibus utuntur. τυπος enim graeci forma dicitur. unde protypa dicta sunt opera, quae ante typos facta sunt. Ectypa uero, quae ex ipsis sunt formata. et archetypus prima, et principalis forma. Iuuenalis, Et iubet archetypos pluteum seruare cloantas. Plyn. Dibitades primus personas regularum extremis imbricibus imposuit, quae inter initia protypa uocantur. postea idem ectypa fecit, propter hoc Plastes appellatus. Proplasticae etiam pro ipsa forma aliquando ponitur, quam ad formanda alia opera adhibent. Idem Archesilai proplasticen pluris uenire solitam constat ab artificibus ipsis, quas aliorum opera. Effigiem est proplasticae formare primus inuenit Lysistratus Sicyonijs frater Lysippi, creuitq; res intantia, ut nulla signa, statuae uel sine typis argilla fierent. idem hominis imaginem gypso et facie ipsa primus omnium expressit, ceramq; in eam formam gypsi infusa emendare instituit. Plastica uero constat primum inuentam a Dibitade Sicyonio figulino Corinthi, filiae opera, quae capta amore iuuenis illo ab eunte peregre, umbram et facie eius ad luernam in pariete lineis circumscripsit, quibus pater eius impressa argilla formata fecit et cum ceteris fictilibus induratum igni proposuit. item picturam artem pingendi, quae graphice uocatur απο του γραφειν, quod pingere est. item toreuticen artem caladi. unde toreutice opera calata. et toreutis artifex calandi dicitur απο του τορευειν, quod calare est. item anaglyphicen artem scilicet sculpendi. unde et anaglyptes sculptor dicitur. et anaglyptae uasa sculpta απο του αναγλυφειν, quod exalpere est. Plyn. Nunc anaglypta, in asperitate m; inosa circanlita auro, et picta quaerimus. Martialis,

10 Nec desunt tibi uera graniana, Nec quae callaico linuntur auro,

30 Nec mensis anaglypta de paternis. Postea tamen inualuit usus, ut inurare pro pingere usurpetur, Vnde Nisias clarissimus pictor supra tabulam, quae diligentissime pinxerat, scripsit inuisse sese, hoc est pinxisse. quemadmodum Lysippus Aeginae picturae suae inscripsit Enece, hoc est ενεκεν id est insitam απο του ενειναι, quae insere est a similitudine. s. Encastice, in qua cerae tabellis inferuntur. item per metaphoram inurare pro pingere accipimus. Varro. Inusta ei macula est, quae delere haud facile erit. Ab uro etiam buris deducitur curua pars atrati posterior, quae ut curuari possit, ante peruritur. Virgilius. Continuo in syluis magna ui inflexa domatur in burim. ueteres etiam buram usurparunt. Varro. Et saepe fracta burae relinquunt boue in agro. Et bustus, quae proprie locus dicitur, in quo mortuus combustus, ac sepulchrum fuit, quasi bene ustum. Nam quando alibi sepulchrum mortuus erat, locus, in quo erat combustus, urina dicebatur. Nunc uulgo bustum appellamus sepulchrum, quauis caudera non urantur. a quo bustuarii dicti sunt gladiatores. nam cum

40 50

60

60

60

Sed tam seuu pius miracula non tulit hostis, Vrere quam potuit contempto Mutius igne, Maior decepte fama est, et gloria dextre. Et raptu flammis iussit abire uirum. Hanc spectare manu Poisena non potuit. Si non errasset fecerat illa minus.

mos esset in sepulchris uirorum fortium captiuos necari, id po-
 ste a crudele uisum foret, placuit, ut eo morte sublato, introdu-
 cerentur gladiatores, qui ante sepulchra dimicarent. a quo bu-
 suarij sunt appellati. MAIOR DECEPTAE. Or-
 do est. Fama dextrae deceptae est tibi minor gloria, quam .s. si
 non fuisset decepta. MINVS. Quam .s. fecit. minus ali-
 quando comparatiuum est, a paruum neutri generis. sicut mi-
 nor masculini, et foeminini. aliquando a paruum. Dicimus. n-
 paruum pecuniae habeo. non autem paruum. itaq; cum ita loq-
 mur, minus pecuniae habeo, certum est id minus non a paruum,
 sed a paruum deduci. Capitur etiam minus frequenter pro no-
 praesertim cum sin, aut cum quo, quando ut significat, ut sin mi-
 nus. i. si non. et quo minus. i. non. sicut quo secus etiam pro ut
 non. A minus quando nomen est, fit superlatiuum minimus.
 quando uero aduerbium minime. item minuo uerbu, quod ali-
 quando significat minorem reddo. Plyn. Radix commanduca-
 ta dicitur dolorem minuit. aliquando tollo. unde minui apud
 ueteres populo luctus dicebatur. aedis dedicatione, cum a censo-
 ribus lustrum condebatur, cum uotum publice susceptum solue-
 batur. Priuatis autem cum liberi nascebantur, aut uir, aut fra-
 ter ab hoste captus domum redibat, cum puella desponsabatur,
 cum proprio cognatione, quam is, qui lugeretur, natus
 erat. A minuo fit compositum comminuo, et minutum, quod
 modo participium est, et significat comminutum, hoc est mi-
 nus factum. modo nomen, et aliquando pro breui accipitur.
 Cic. Reticulum ad nares admovebat tenuissimo lino. minu-
 tis maculis. plenum rosae. Aliquando pro obscuro, et scrupulo-
 so. idem. Ecce autem mali. minuti. angusti, et omnia semper de-
 sperantes. aut maleuoli. inuidi. diffidat. lucifugi. malefica. mon-
 strosi. item minutum genus edulij, qd ex canis minutum ole-
 ribus fit. et minutum aduerbium, hoc est immunitissimas
 partes et minutia, hoc est contemptibilis paruitas cuiuscunq;
 rei. et minutus cognomen uiri. a quo minutia porta Romae,
 quod minutij sacello proxima esset. Minutus uero fluuius est in
 agro maniano notissimus.

LEPIGRAMMA LI. DE LEPORE,
 ET LEONE.

QUID NVNC SAEVA FVGIS. Idem fere argumentum, quod supra de le-
 pore, et leone. sed hoc in maiorem Dom-
 tiani laudem, quod magnitudinem animi
 eius fortitudini leonis anteponit. FRAN-
 GERE. Illidere. affligere. rumpere. hinc
 fraxo frequentatiuum, quod significat uigilias circumeo, qd
 eo labore homo frangatur. Fractio, illisio. et fragmentum pars
 rei fractae, quae et fragmen dicitur. et fragor sonitus, qui ex
 arbore, aut re alia contracta redditur. Virg. Et horridus altis
 montibus audiri fragor. Vnde fractus, quando nomen est, acci-
 pitur pro eo quod est cum fragore adueniens. idem. Sed res mi-
 serabere fractas. item suffrago, quae id in posterioribus pedi-
 bus animalium est, quod in prioribus genua. dicitur suffragi-
 nes, quod suffringantur, hoc est in altum frangantur. nam sub
 aliquando supra significat. ut sublatum. i. supra. et in altum
 latum. Constat sane genua animalium, quae animal generant,
 ante se flectere. suffraginum uero artus in aduersum. quem ad
 modum igitur poplites dicti sunt, quod post plicentur, ita suf-
 fragines, quod supra frangantur. Plyn. Victimarum probatio
 in titulo, ut cauda articulum suffraginis contingat. idem. Aues,
 et quadrupes alas in priora curuant. suffragines in poste-
 riora. idem. Animal est nullo suffraginum flexu. ideo non cu-

bat, et si quo casu coniderit, erigere sese non potest. a suffra-
 gine suffragor uerbum deducitur, qd est adiuuo. auxilio sum.
 et refragor. repugno. aduersor. Suffragines. n. sunt, quae in
 primis animal sustinent, quibus se colligit. se sustinet. se tuetur.
 Quemadmodum igitur iumenta ab homine iuuando nomen
 sumperunt. ita suffragor a iumentorum suffraginibus est deri-
 uatum. a suffragor uero fit suffragum. quod modo auxilium
 significat. modo illas, ut sic dicam uoces, quae dicebantur in co-
 mitijs, et in tabellis describebantur, quod unusquisq; uolun-
 tatem suam de aliquo in magistratum eligendo declarabat, a
 quo ea quoq; quae clam in cistella ad declarandam uolunta-
 tem exhiberi solent, ut lapilli. lupini. pile. siue quicquid aliud
 simile suffragia uocantur. a refragor uero refragatio deduci-
 tur quod repugnantiam significat, et quasi uim suffraginij
 retinentem in aduersum. item a frango fractum, hoc est plus
 quam maturum et iam putrescens. Cato. Factores uolunt ut
 oliua in tabulato diu sit, ut fracta sit, quo facilius efficiant.
 flacida uero languida dicantur. et flacco, languo. unde flacci
 appellati, quod aures grandiores, flaccidiasq; haberent. a flac-
 ceo flaccosus. ab hoc uero conflaccosus deducitur. item flaccum
 dicimus tritum. et flacco habere, quasi ad terendum habere.
 Plau. Perij. flacco habebit iam illic homo lumbos meos. hinc fit
 deflacco uerbum, quod significat attero. Fragile. aduicium. de-
 bile. et quod facile frangi potest. a quo fragilitas. debilitas in
 constantia. et fragiliter aduerbium. inconstanter. et fragro,
 quod significat odorem reddo. quia specie fracta odor redditur
 maior. hinc fragrantia deducitur, ut supra diximus. et frago-
 mora, quae in terra nascuntur odoris optimi. Virgil. Qui legi-
 tis flores, et humi nascentia fragra, Frigidus o pueri fugite
 hinc latet anguis in herba. Sunt autem fructus herbae, quae a
 numero foliorum a graecis pentaphyllon, a nostris quinque
 folium uocantur. quidam etiam pentapeton, siue chamaeilon
 nominant, cum effodi. ut rubram habet radicem, quae marces
 nigrescit, et angulosa fit. herba ipsa incipit, et desinit cum ui-
 te. Adhiberi a ueteribus solebat domibus purgandis. Aduer-
 sus serpentes et eius radix bibitur, quae spargamon uocatur ex
 uino albo. item a frango fragosus hoc est praeruptus. unde fra-
 gosa loca dicimus aspera, atq; praerupta. Hinc fraxinus ar-
 bor, quod in fragosis locis libenter nascatur, proera haec est, et
 teres, multumq; ab Homero nobilitata, qui ex ea Achilli ha-
 stam dedit.
 ἐκ δ' ἄρα πατρῶν πατρῶν ἰσάσατ' ἔγχος
 βριθῶ, μέγα, σβαρόν. τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος ἀχαιῶν
 πάλλιν, ἀλλὰ μὲν οἷος ἐπίσαστο πάλλαι ἀχιλλῶν.
 πηλιάδα μελίην τὴν πατρὶ φίλῃ τὰ μὲν χεῖρων, Hoc est
 E' magna igitur paternam extraxit lanceam
 firmā. magnā. grauiē, quā certe non poterat alius achiuorum
 uibrare. Sed ipsam solus norat uibrare Achilles.
 Peliadē. Fraxineam, hanc patri amico inaderat Chiron.
 Graeci duo genera fraxini fecere. longam eandē. alterā breuē.
 duriorē. fusiorēq; laureis folijs. Bumelia uocant in Maedo-
 nia amplissimā, lentissimamq;. Cōtra serpentes succo expresso
 ad potum. et imposita ulceribus mirifice inuat. Tantaq; est uis
 ut ne matutinas quidem, occidentes ue umbras, quamuis sint
 longissimae, serpens arboris eius attingat, adeo ipsam procul fu-
 gat. Scribit Plynus expertum se esse si fronde ea et igni clau-
 datur serpens in ignem potius, quam in fraxinum fugere. Pro-
 pter quod miram naturae benignitatem licet admirari, quod
 priusquam prodeant serpentes, floreat fraxinus, nec antea q̄
 se terra condiderunt, folia dimittat. item a fractus fracco
 fit, et ab hoc fit fractosus, quod est quasi fractor, et putrescio ue-
 tusitate. V arro haec de qua oleum congeri solet aeternatur dies
 singulos in

Quid nūc seua fugis placidi lepus ora leonis, Seruantur magnis isti ceruicibus iungues, Praedarantū lepus est, uastos nō implet biatus.
 Frangere tam paruus non didicere feras, Nec graudet tenui sanguine tanta sitis. Non timeat Dacus Cofaris arma puer.

singulos in tubulata, ut ibi mediocriter fractat. hinc fractes;
 & mutatione unius literae fractes antiqui dixerūt fecem ex ole
 & expressam. item a frango frango. a quo frango, quo uete-
 res pro frangor usi fuerunt. Pacu. Frangit animus miseris. ut
 frenum, quod ora animalium frangat, quemadmodum supe-
 rius diximus. item frustrum fragmentum. a quo frustrillum
 paruum frustrum. & frustratim, & frustrillatim, hoc est per
 frustra, & minutatim. Pompo. Verum illi ualeant qui lucia-
 tur cum leonibus, & tu obiectes frustratim passerulis prandi-
 um. idem. Non frustrillatim, atq; minutim dari. hinc fit fru-
 stra aduerbium, hoc est in aniter. inuulter. & frustror uerbu.
 in aniter traho. deludo. a quo frustratio delusio. Sed haec a fe-
 rendo potius quidam deducunt, ut superius ostendimus. item
 fruolum concissum, quasi semi fractum. Proprie enim fruuo-
 la uerba appellantur, quae minus sunt fidei subnixae. Pr. ete-
 rea a frango composita sunt in fringo, con fringo. de fringo.
 effringo. a quibus in fractio. con fractio. de fractio deducuntur
 eiusdem penae significationis. in fractio tamen aliquando
 pro corpore usurpamus. Cic. In quem cadit & gritudine cadere i-
 cum amorem i fractio nemq; animi item offringo. proprie eni
 offringo terra dicitur, cum iterum transuerso. Sunt etiam qui
 frigo uerbum, quod est torreo. item frigeo, quod est horreo, a
 frango deducta existunt, quod tam calor, quam horror mi-
 nus corpora frangunt. Sed nos a graeco potius haec derivari exi-
 stimamus. Frigo ἀρό τῶ ὀψύω. unde ὀψύω fric-
 tum. & ὀψύω frictorium dicitur. & puls frictilla ci-
 bus ex pulite factus, qui frigitur. unde non inepte uulgo offu-
 las ex farina factas, frictasq; & frictillas appellant. Frigo
 uero ἀρό τῶ ὀψύω, qd̄ ē horreo. unde ὀψύω hor-
 ror, seu frigus dicitur. A frigeo fit frigidus, cuius diminuti-
 uum est frigidulus. a quo frigiditas. & frigide aduerbium. a quo
 frigidule. Praeterea comparatiua, superlatiuaq; eorum frigi-
 dior. frigidissimus. frigidus. frigidissime. item frigus, quod mo-
 do contrarium est caloris. Virg. Frigusq; caloremq; inter. mo-
 do significat metū ab eo, quod praecedit id, quod sequitur. idē,
 Exemplo Aeneae soluntur frigore membra. interdum ipsam
 aeris naturam. idem. At sceleratum exquirere frigus difficile
 est. Sic frigere aliquando ponimus pro eo, quod se genem esse.
 Plau. Frigent omnes. Nemo se mouet, & frigidum pro se genē.
 Virg. Largus opium, & lingua melior, sed frigida bello dexte-
 ra. interdum etiam pro nocentem & perniciosum, eo quod fri-
 gida naturae mortalium perniciofa sunt. idem. Frigidus o pue-
 ri fugate hinc, latet anguis in herba. item pro mortuum. idem.
 Voluitur ille nomen calidum de pectore flumen frigidus. itē
 a frigeo fringilla deducitur, cuius uulgo nota, quod frigore can-
 tet, & uigat. a quo fit frigitio uerbum, quod est cum sono
 erigor, atq; exilio. Plau. Nam quid frigitis? quid istuc tam cu-
 pide cupis? item frige facio & frigeo uerba significationis. &
 frigero pro frige facio. a quo re frigero, quod proprie significat
 rem alidam frigidiorē facio. ponitur tamen pro subleuo. re-
 creo. unde refrigerium subleuatio & quasi recreatio mentis.
 item refrigeratio tractum ab aestuantibus, qui flabellis, & fri-
 gida aura recreantur. & frigeo uerbum. a quo re frigeo.
 & i frigo, quod est frigidum reddo. a quo frigidatio. & fri-
 gorificum. sicut a calore calorificum. & frigidariū sicut cal-
 darium. & tepidarium, de quibus superius diximus. apud
 ueteres frueri aliquando legitur pro frigere. Frango autem fa-
 ctum esse putant. a sono, quem res fracta reddere consue-
 nit. sicut frendo, quod ipsum quoq; frango significat. unde fa-
 bam fresam dianus mola leuiter fractam. Frendere tamen
 aliquando accipimus pro eo quod est cum gemitu, siue iracun-
 dia uocem emittere. Virg. Luminis effossi fluidum lauit inde

eruorem dentibus infrendens. differtq; a fremere, quod est et
 ipsum factitium. & significat immaniter sonare. idem. Flucti-
 bus & fremtu assurgens. a fremo fremtus deducatur, hoc est
 immanis sonitus. & in fremo compositum. sicut a frendo in-
 frendo, hoc est frendo. & ne frendo, non frendo. unde ne fren-
 des dicuntur arietes, quia dentibus frendere nō possunt. Qui-
 dam etiam putant ne frendes infantes dici nō dum frendētes.
 Praeterea a frango composita sunt effringo. in fringo. con frin-
 go eiusdem fere significationis. item praefringo, quod signifi-
 cat ante frango. praefractum tamen pro duro auctores usur-
 pant. Ci. Nihil mihi praefractum uidebatur ararium, uecti-
 gliatq; defendere. omnia publicanis negare. tractum ab eo,
 quod quae dura sunt ante frangi solent, quam apponantur.
SERVANTVR MAGNIS CERVICIBVS.
 Tenentur pro magnis ceruicibus, siue custodiuntur pro magnis
 ceruicibus, nec teruntur in paruis. Seruare enim proprie signi-
 ficat custodire ac tueri. Virg. Diū patrij seruare domum, serua-
 te nepotem. Ponitur etiam, ut supra diximus pro tenere. idem.
 Curuā seruās sub imagine saltē. **TANTA SITIS.**
 Tanta auditas. Sitis proprie est bibendi appetitus. a quo sit-
 sitio uerbum. ponitur tamen pro nimia auuiditate cuiuscūq; rei.
 Plautus. Cupio te amplecti. neq; aliter sitim iandiu concepi-
 sedare possim. Iustus. Satiare inquit sanguine, quem sitisti.
 cuiusq; insatiabilis semper fuisit. ab hoc fit sitibundus, hoc est
 sitiens. & siticulosus, qui semper sitit. & situla uas ad haurien-
 dam aquam, quod aquam sitiit. Plau. Si hanc situlam accipe-
 ro, omnem illi puto animam intertraxero. & sitibunde ad-
 uerbum, hoc est cum siti. **TENVI.** Paruo. exiguo. te-
 nue proprie exile significat. & a tendo dicitur, quod quae ex-
 tenduntur, exilia fiunt. Ci. Reticulum sibi ad nares ad moue-
 bat tenuissimo filo. Ponitur tamen aliquando pro paruo atq;
 exiguo, quoniam quae tenuia sunt, etiam parua sunt. Virg. Ni-
 res fugis, tenuisq; piget cognoscere curas. Nonnunquam pro ue-
 hementi, quod quae tenuia sunt, uehementius penetrant. idem.
 Tenuisq; lagos, tentatur a pedes olim, uincturaq; linguam.
 Est enim lagos unae generis, quae latine leporaria dicitur. quip-
 pe graeci λαγῶν leporem uocant. quandoq; pro infocun-
 do, quoniam terra, & alia eius generis, cum tenuia sunt, eti-
 am infocunda esse solent. idem. Tenuis ubi argilla. Ab hoc te-
 ner deducitur, de quo cum eius deriuatiuus superius locuti su-
 mus. & tenuitas exilitas. & tenuiter, exiliter. & attenuo, atq;
 extenuo composita, quae significant comminuo. detrabo. exili-
 us facio. a quibus attenuatio deducuntur. & praetenuē, ualde
 tenuē. **VASTOS HIATUS.** Magnorum anima-
 lium ora. Hiatus enim oris apertio dicitur, ab hio uerbo, quod
 significat propria, siue externa aliqua ui discindor, ut tellus a-
 stu, lingua nimia ariditate, aut nimio calore hiare dicuntur.
 Hinc fit hisco uerbum, qd̄ proprie significat submisse loquor,
 siue os ad loquendum aperio. Plau. Ne hiscere quidem audet.
 Virg. Vix pauca furenti subijcio. & raris turbatus uocibus hi-
 sco. Ponitur etiam aliquando pro stupeo. miror. dubito. quem-
 admodum hio. Neuus. Hiscit, dubius est, quid agat. Virgil.
 Hinc plautus hiātem, per cuneos geminatus enim, plebisq; pa-
 trumq; idem incertus clamor frustratur hiantis. Reperitur
 tamen hisco aliquando pro aperior. sicut compositum eius de-
 hisco pro eo, quod est deorsum aperior. Ouidius. Hiscere nem-
 pe tibi terra ne gada foret. Virg. Sed mihi uel tellus optem pri-
 us ima dehiscat. Hinc dicti sunt Palici quasi Palisci. hi gemini
 fratres fuerūt Iouis filij, & Thaliae nymphae, siue (ut alij uo-
 lunt) Aetnae. Tradit enim hanc nympham a Ioue in Sicilia
 iuxta Simethium fluum non longe a Catina urbe compres-
 sam, metu Iunonis optasse, ut sibi terra dehisceret, & ita factū

esse, sed cum tempus maturitatis infantium, quos alio illa gestauerat aduenisset rursus terram hiasse, duosq; infantes de alio nymphæ progressos emerisse, appellatosq; fuisse Palicos, uel qđ παλικοι, hoc est rursus hiantem terram emerissent, uel ἀπὸ τοῦ πάλιν ἰκέναι. quoniam prius i terram mersi, de nouo inde reuersi sunt. Nec longe inde breues lacus sunt, sed miræ profunditatis, quos incolæ crateras uocant, & nomine Dellos appellant. fratresq; eos palicorum existimant, & habentur i cultu maximo propter iusiurandum. Nam cum rei negatæ fides quaeritur, & iusiurandum a suspecto petitur, uterq; ab omni contagione mundi ad crateras accedunt, accepto prius fideiussores ab eo, qui iuraturus est, de soluendo eo, quod petitur, si ita euentus adduxerit. deinde loci numine inuocato iurabat, quod si fideliter fiebat, discedebat illæsus. si uero male iuratum esset, mox in lacu amittebat uitam falsus iurator. magna præterea in ueneratione erat palicorum templum, quod cum Siciliam sterilis annus arefasset, diuino palicorum responso admoniti sicili certum sacrificium fecerunt, post quod statim reuersa est ubertas. Quapropter sicili omne genus frugum congesserunt in ara palicorum, quæ ob id pinguis uocata est. Virg. Stabat i egregius Arctentis filius armis, pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus hibera. Insignis facie, genitor quem uisitat Arctens, Eductum Martis lupo Sumet hia arcum flumina pinguis ubi & placabilis ara Palica. Ab hio & hiatio deducitur, & aspiratione detracta Ianus, quod primus omnium fuerit, cui supplicarint ueluti parenti. a quo putabant rerum omnium factum esse principium. Quippe primam illam confusam ab initio unitatem hiantem, patentemq; in profundum chaos, hoc est hiatum uocauerunt ἀπὸ τοῦ χάος, quod est hiare, quamuis aliqui & χῶρον, & hiare a chaos potius deducta esse arbitrentur. ab hio fit compositum in hio, quod si significat habere desidero, quoniam i his quæ cupimus, hiare frequenter solemus. Vir. Et uarios i hiane pulchra testudine postes. item ab hio hecæ dicitur, quasi hietæ res minimi pretij, quasi hiantes. et ofuscatio hominis. item pustula, quæ in coquendo pane solet assurgere, quod sit quasi panis hiantis. a quo res minimi pretij hecæ uocatur. Pompo. hic homo hecæ me facit, & multibulum uocat. hecæ me facit inquit hoc est parui me facit. ut huius, hoc est fissus. fuscens. Vir. Hoc ubi huius sita findit canis æstifer arua. item ab hio fit fatisco, quod proprie significat fatum hio, hoc est abundanter aperiore. idem. rimisq; fatiscunt. Ponitur tamen aliquando pro deficio. Pacu. Sed mihi prius quicquid i uita dulcæ est, fatiscat, quam hanc deserat. VASTOS. Magnos, quemadmodum superius diximus. NON TIMEAT DACVS CAESARIS ARMA PVER. A scribit gloriæ Cesaris, quod illius exemplo leo non seuiat, in leporem quemadmodum ipse in hostem imbellem atq; in firmum non seuit. PVER. Infirma atq; imbecillæ ætatis. DACVS. Getæ. Hostis scilicet Romani Imperij. Getæ populi sunt thraciæ, natura & moribus feroces. è montibus aliis, ac salubus ex pulsus a sarmatis ad Parthiis amnem, q amoros, siue duria dicitur dirimens eos a Suenis, regnoq; Varniano. a romanis Daci uocantur. De his loquitur Ouidius, cum iquit, Nul la quidem toto gens est truci lentior orbe. Quidam tamen Getas a Dacis ita distinguunt, ut Getæ sint, qui ad pontum in orientem uergunt. Daci qui in oppositum uersus germaniam, & ad istri fontes, quos olim Dauos uocatos nonnulli putant, ex quo apud Athenienses dauorum & getarum seruilia nomina in usu maxime fuerunt. in hos igitur duas expeditiones suscepit Domitianus. primam dedit Opio Sabino consulari. Secundam Cornelio fusco præfecto cohortium prætorianarum,

Inuitas nullū, nisi cum quo Cotta lauaris,
Et dant conuiuia balnea sola tibi.

qui belli summam commiserat. De his & Cathis, qui & ipsi interioris Germaniæ populi sunt, post uaria prælia duplicem triumphum egit. De sarmatis tantum lauream Ioui capitolino retulit. Gesa uero hæc sunt uiriles. Virg. Duo quisq; alpina coruscant Gesa manu.

EPIGRAMMA LII. AD COTTAM.

INUITAS NULLVM. Detestatur foedissimam libidinem Cottæ anedi, qui in balneis Draucos perquirebat, quos inuitaret. LAVARIS. Ablueris in balneo scilicet. Lauare interdum ablucere est. Plau. Cōsedimus manus lauimus. interdum pro balneare, & madefacere accipitur. Virgilius. Lauit ater uulnera sanguis. Ab hoc loum deducitur, quod si gnificat ablutum. mundatum. & Lauum. cuius diminutuum est lautulum. a quo laute & lautule aduerbia, hoc modo lotum significat. Terentius. Tene ad symbolum uenire unctum, atq; Lauum è balneis modo pro mundo accipitur. Apul. Vir probus. purus. lauus simplex. modo pro eleganti. Terentius. Facete lepide laute, ut nihil supra. Cicero. Comites istius, atq; amica homines lauti, atq; urbani. Nonnunquam pro copioso. magnifico. abundanti. Martialis. ista quidem laute est, dapibusq; instructa superbis, quod tractum est a lauatione, quoniam apud ueteres non erant elegantia, quæ nunc sunt. & raro aliqui lauabantur. Hinc lauititia eularum magnificentia appellata est. item a lauo lauator. lauatrix. lauatio notæ significationis. item lauatrina locus, in quem lotura & sordes iaciuntur. & lauulæ locus extra urbem ad Ianum geminum. Quo loco, quia aquæ calidæ erant, lauandi usum exercebant. Et labrum. Labium. Labellum. a quo collabello. & Labruscat. de quibus superius disserimus. & Lauacrum piscina, ubi homines lauatur. item composita alluo, quod modo pro lauo accipitur. modo pro madefacio. Curtius. Montem leniter alluit præteriens annus. ab hoc fit alluues. & alluio. Seneca. Vix unquam tantam alluuiem experta ægyptus. Circauluo. circauluo, siue circummadefacio. Pomponius. quem undiq; stagnum circauluit. & milia in accessu facit. interluo. interluo. Plinius. Medium campum leui murmare riuus interluit. Virgilius. Aruaq; & urbes littore deductas angusto interluit aestu. Pelluo perfecte lauo. quod & perluo dicitur. a quo peluis, de quo supra diximus. & pelluum uas, quo lauantur pedes. & malluus. u. quo lauantur manus. abluo, lauo. a quo ablutio. deluo modo lauo. modo madefacendo aliquid deleo. Varro. Obortæq; inter legendum lacrymæ literas deluebant. hinc delubrum secundum quosdã, ut superius diximus. eluo, lauo. seu lauando exhaurio. a quo heluo heluonis dicitur uorax, & immoderate sua bona inuigilans, quasi omnia luens. Cicero Heluo librorum per metaphoram dixit, quasi gulosus, hoc est nummum auidus librorum. scribitur autem cum aspiratione, siue ut ab eluo suo uerbo primogenio differat, siue ut in glumies illa magis ex probetur. fit enim additæ aspiratione uox conatior. item ab eodem eluues, siue eluuo. n. qđ uisurpatur pro morbo pestifero. & omnia corrumpe. Cic. Qui collectis cæteris causis eluuiouis. pestilentia. uasitatis. præluo, lauo. siue ante lauo. a quo prælum, de quo superius disserimus. proluo, lauo. balneo. Virg. Proluit insano cõtorguens uerticæ syluas. ab eo fit proluuius, hoc est immunditia. & profluuium cuiuscunq; sordidæ rei. idem. Foedissima uentris proluuius. & proluuium, hoc est profusio, & prodigialis. Terentius. Quæ res tam repente mores mutauit tuos, quod proluuium? quæ ista

que ista subita est largitas? illud, intus lauo, siue lauo, a quo il-
ludius eiusdem cum prolumie significationis idem. Pannis obfi-
ta ne glecta immunda illuuiie diluo, modo lauo. purgo. unde
per metaphoram diluere etiam crimina dicimus, hoc est purga-
re. refellere. modo aquam misceo. tempero. Hinc dilutus ui-
num dicimus lymphatus, sicut e contrario meracius, quod mi-
nus diluunt siue lymphatum est. Virg. Cui tu lacte fauos et
misti dilue Baccho, hoc est misce. tempera. Ausonius. Et tu sic
Meroc, no quod sis atra colore, ut quae niliaca nascitur in Me-
roe insusum, sed quod iam uinum diluis undis, Potare immi-
stum sueta, merumq; merum. Hinc luter appellatur uas, quo
uinu diluitur, hoc est aqua misceatur. nam et luto, et loto pro
diluo ueteres usurparunt. unde lotium urina a diluendis cor-
poribus appellata. et lutra notum animal, in aquis ferè ui-
uens, castori simile, nisi cauda differret. Vtrig; pilus pluma
mollior, quod se frequenter in aquis luter, hoc est diluat, et lur-
ca os cales, siue utris. a quo lurcones gulosi, et bonorum suo-
rum consumptores dicuntur. Plautus. perennis herbae. lurco. e-
dax. sicut. sicut. Lual. Edite lurcones, comedones uiuite uen-
tris. et lutare, abum cum auiditate consumere. Pomponius.
Lardum lurabat libens. Luridum uero supra modum palli-
dum dicitur, quod quidam quasi loridum dictum existimant
a loro, quasi loro percussum, et liuidum factum. item dilutus
color dicitur, cum ueluti aqua adhibita minus intensus est. Cel-
sius. luteus color rufus est dilutior. Plinius. Boletorum quoru
dam facile noscuntur uenena diluto rubore. rancido a spectu.
liuido intus colore rimoso, et pallido per ambitum labro. Di-
lutum etiam neutro genere uocantur id liquidum, in quo ali-
quid certo tempore insusum fuit, ut si in uas uini appositum
absinthium fuerit, deinde post interiectum tempus extractu,
id uinum absinthij dilutum dicitur. Plinius. Bibitur et ma-
defacti absinthij dilutum. ita enim appellatur. hoc genus. Prae-
terea a diluo deducitur diluuium, quod terras diluat, Est eni
diluuium quando in modicis imbribus, uel uexatur terra, uel
profus obruitur, quae etiam inundatio uocatur, sicut cum to-
tus mundus flammis exuritur confla gratia nuncupatur, quod
philosophi quidam coelesti prouidentia fieri putauerunt, quae
do scilicet deo usum est meliora ordiri, uetera finire. nam cum
ex inte gro generatur animal, datur terris homo inscius sceler-
um et melioribus natus auspicijs, quanquam non diu inno-
centia duret, nec nisi dum noui sunt. ato enim subrepunt ui-
na et sceler a sine praecoptore discuntur, alij cursu haec syderu
fieri arbitrantur. adeo huic opinioni inherentes, ut conflagra-
tioni atq; diluio certum etiam tempus assignent, quemadmo-
dum superius de unda differentes ostendimus. Praeter haec re-
luo, quod modo si gnicat rursus lauo. modo soluo. repugno.
Plautus. Oppignerat. reluit. uendit. item colluo, lauo. sed hoc
ferè ad os, et ea quae in ore sunt pertinent. Plinius. prodest
etiam gnguis si eo saepius os colluatur. idem. Medetur denti-
bus et fibrile glutinum i aqua decoctum. illudq; et mox
paulo detractum, ita ut confestim colluatur uino, in quo de-
cocti sint cortices mali punia dulcis. idem. Efficax habetur et
caprino lacte collui dentes. idem. Nitrum exulcerationi gngi-
narum prodest ex uino, si cum pipere os colluatur. A colluo fit
colluies, siue colluio, quod si gnicat labem, atq; immunditi-
am, quae ex concursu alicuius rei contrahitur. Cicero. Ante,
quam ex hac turba, et colluione discedam. hinc colluuiaris
porcus dicitur, qui cibo permisto, et colluue domi nutritur. et
cloacae, de qua superius diximus, quasi coluaca. a qua Cato
cloacae flumen dixit pro cloacarum omnium colluue. et col-
lina secundum quosdam, quae postea culina, et a coquendo
et quina est dicta. et collutulo uerbum, quod ueteres pro dede-

oro usurparunt. Plautus. haec famigeratio te honestet, et me
collutlet, et si sine dote duxeris. item a lauo lues (ut nonnulli
putant) declinatur, quod omnia diluat, et usq; ad nihilum re-
digat. Hoc enim differt lues a peste, quo genus a specie. Est eni
lues cum in urbe, aut in agro febris, aliud ue morbi genus si-
ue homines, siue pecora, siue utrunq; corripit. interdum etiam
arbores et fata. Pestis uero quae aut cito occidit, aut cito abit ab
eo, quem inuasit. Vnde tales morbi pestiferi, siue pestilentes uo-
cantur. Pestiferum etiam, siue pestilens dicitur quicquid saluti
aduersum est. unde pestiferum, siue pestilentem annum dici-
mus, et similia. Nonnunquam tamen pro lue ponitur pestis. Sa-
pe etiam ad animi uitium transferitur. unde et pestiferas le-
ges. pestiferos hominum mores dicimus. A pestis pestilentia de-
riuat, quae luem potius, quam pestem si gnicat, cum mor-
bus contagio quaedam quam plurimos ifiat, et statim enecat,
nec inuenire adhuc ei morbo remedium potuerit. immo uene-
no potius quoda natura, quam morbo. item a luo polluo, qua
si porro lauo. unde pollubrum uas dicitur trulleum, quo ma-
nus lauamus. Fabius pictor, aquam manibus dato, pollubrū
sinistra manu teneto, dextra uas cum aqua. Trulla, cuius dimi-
nutium est trulla, uas est rotundum. semicatum, in quod a-
qua ex uracolo manu alii, siue alio uase superne demittitur. un-
de et uas stercorearium, in quod feces superne desunt trulla
uocatur. Iuuenalis. Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fin-
do. a trulla deducitur trulleum, quod ad trullae similitudinem
factum est pollubrum. V as uero ex quo aqua i pollubrum de-
mittitur, hoc est manalis uracolo a manando ita dicitur, guttur-
nium uocatur, quod ex eo aqua in manus guttatim cadat. gut-
ta enim stilla aquae est, a qua gutto uerbum, quod est guttas e-
mitto. et guttatus equus maculis quibusdam quasi guttis spar-
sus. et guttus genus poculi i sacrificijs ueterum. item guttum,
ubi odorifera unguenta seruantur. Polluo etiam interdum pro
inquinio usurpatur, siue per antiphrasim, siue quod ea, quae in-
quinantur, madesieri necesse est. Ab hoc pollutio deducatur. un-
de pollutionem nocturnam theologi geniturā somno sparsam
appellant. item pollinctor, quasi pollutor, qui mortuos curat.
Plautus. Et qui curat pollinctorem accersere. Martialis. iā scro-
be iam lecto iam pollinctore parato, haeredem scripsit me Nu-
ma, conu aluit. Proprie tamen pollinctor dicitur quicunq; mer-
cenarius operarius, praesertimq; in pistrino. unde pollincere
est farinam in pistrino lucri factam diuidere. et pollinctio i-
psa diuisio dicitur. Item pollincere est sinus curare. et pollin-
ctus ipsa curatio funeris. Plautus. Carthagenenses fratres duo
fuerunt eorum alter uiuit, alter e mortuus. propterea a pud uos
dico confidentius, quia mihi pollinctor dixit, qui eum pollin-
xerat. item a lauo luo uerbum, quod est soluo, tam cum si gni-
ficat relige, quam cum si gnicat debitum reddo, quoniam la-
uando, hoc est madesfaciendo dura soluntur, quamuis aliqui
a graeco potius, quod est λύω, hoc uerbum declinari ue-
lint. a quo lyenteria, hoc est dissolutio intestinorum dicitur. ab
hoc fit frequentatiuum luto. unde lutui pro lui frequenter
apud uetustissimos legimus. hinc poenam luere dicimus, hoc est
soluere, quoniam apud ueteres omnis poena pecuniaria erat.
Virgilius. Post mihi non simili poena commissa luetis. hinc lu-
tum dicitur, quod terra sit humore soluta, a quo fit uerbu lu-
tesco. Ennius. Sanguine diluitur tellus, caua terra lutescit. et lu-
to a quo deluto, quod est luto arcuolino. siue luto tegeo. unde fit
lutamentum et delutamentum. Cato. Terram quam maxi-
me cretosam amurca infundito. paleas indito. Sinito quatridu-
um fracescat, ubi bene fracu erit, rutro conadito, ubi conade-
ris, delutato. ita neq; aspergo nocebit, neq; mures cauas facient,
neq; herba nascetur, neq; lutamenta scident se. item lutosum

& luteletum, hoc est plenum luto. & lutarius nullus, de quo supra diximus, quod i luto pascatur. & collutulo uerbum, quod significat fœdo. dedecoro. Pacu. Hæc famigratio te honestet, & me collutilet, & si sine dote duxeris. & lustra a proru cubilia in syluis, quod sint lutosæ lacunæ, a qua similitudine ij q in locis abditi, ac sordidis desidia, & uentri indulgent in lustris uitam agere, siue lustrare dicuntur. & lustrati uocantur luxuriosi. Plautus. Nihil est ubi lustratur. ubi bibatur. lustrari quoque deponens ueteres usurparunt pro scortari. Plau. Lustratur. luxantur comedunt. propter quod & lustra aliqui lupanaria dixerunt. E' contrario uero illustre dicimus clarum & nobile. & illustro splendorem addo. illumino. unde illustres uiri, & illustres meretrices dicuntur. a quo fit illustrior & illustrissimus. unde illustratio. quidam colustrum etiam hinc deductum existimant, hoc est primam illam post partum spongiosam densitatem lactis, quam supra diximus exitiosum esse infantibus, sed nos a' græco potius deductum existimamus, hoc est ἀπό τοῦ κολλώματι, quod est hæreo, quod huiusmodi lac hæret, & instar glutini densatur. Lustrum quoque quinquennale tempus significat. & a luendo, hoc est soluendo deducitur, quod quinto quoque anno ueluti galia & tributa soluebantur, siue quod singulis quinquennis ciuitates lustrarentur. Lustrare enim expiare est, a luendo, hoc est soluendo & liberando. Virgilius. Et cum solennia nota reddemus nymphis, & cum lustrabimus a gros. Aliquando tamen pro arcuspicio ponitur. idem. Omnia collustrans, hanc primum ad litora classis conspexi uenientem. idem. lustrat uentini montem. idem. At mecum rauis tua dum uestigia lustris. Nonnunquam etiam pro illustro. idem. Postera phœbea lustrabat lampade terras. a' lustris lustratio derivatur, hoc est expiatio, qua quid soluitur & liberatur. & lustrici dies infantium appellantur. puellarum octauus. puerorum nonus, quia usque infantes lustrantur. & nomina eis imponuntur, & qui eos lustrant uocantur lustratores. & si fœminæ sint lustratrices, qui uero lustrantur, lustrati nominantur. & actus ipse lustratio, quæ aspersione aquæ fieri solebat. Ouidius. inde ubi libatos irrorauere liquores. uestibus, & capiti flectunt uestigia sanctæ. Ad delubra deæ. armilustrum (ut Varro existimat) ab ambitu lustris uocatum est, locus in quo ludi fiebant, qui & arcus maximus. Pompe. Festus scribit festum fuisse, quo romani sacra facere armati, & tubis canentes solebant. item a' luo luma genus spinæ, quæ in pratis nascitur. dicta quod agricola eam e' terra luumi, hoc est soluunt. a' quo lumeta loca luma plena. & lumaria falces, quibus lumeta purgantur, hoc est luma secantur. ite a' luo luteus color, de quo & eius derivatiuis superius locuti sumus, quod sit quasi dilutus, hoc est solutus. & decoloratus rufus. item a' luo langor, quod langore corpora soluantur. Est enim langor modo torpor, & inertia. Cicero. Nihil autem magis cauendum est, quam ne langori se, desidiaque dedat. Modo defectio, & dissolutio corporis. unde languo & languesco pro deficio & dissoluo. Virgilius. Rurpureus ueluti cæm flos sicissus aratro languescit moriens. Hinc languidus deducitur. & aduerbium languide. Nam langia fons est i Nemea sylua, de qua superius diximus. item a' luo lucto, quod & luctor dicitur, hoc est conor. nitor, quia in huiusmodi conatu membra soluntur, cuius compositum est oblector, quod est acrius aduersum aliquem nitor. Hinc fit lucta, siue luctatio, unius ex quibus ludis antiquorum, quo alius alium prosterne in terram nittit. Luctari tamen aliquando capitur pro eo, quod est lucta ludere. item luxo, quod similiter soluo significat. a' quo luxa luxati ue membra dicuntur soluta, & suis locis mota. item luxati, quorum membra suis locis mota sunt. Plinius. Altea ra

dix decocta luxatis prodest. hinc luxuriosi dicti, qui in re familiari profusi atque soluti sunt. & luxuria, siue luxuries. siue luxus immoderata appetitio cuiuscumque rei gratæ rationi non obtemperans. Capitur etiam pro immoderata profusione. Cicero. Intelligimus, quam sit turpe desiuere luxuria. delicate ac molliter uiuere. & pro nimia cuiusque rei abundantia. unde luxuriare quoque modo profundere, modo nimium abundare significat. Virgilius. Luxuriam segetum tenera depascit in herba. Cicero. Gemmare uites. sitire a gros. Latas segetes. luxuriosa frumenta. Reperitur etiam luxurior luxuriaris. & luxor aris i eadem significatione. Sunt qui putant lucem quoque, de quo & eius derivatiuis superius locuti sumus, a' luo, siue luxo deducta, quod lux tenebras diluat, atque res soluat. ite a' luo luctus. & lugeo uerbum, quod luctus uitam hominis soluat. Est autem proprie luctus dolor cum fletu, quem ex aliquo nobis carissimo morte concipimus. & lugere est in luctu esse. Vnde secundo bello punico post cladem illam canensem constituerunt patres, ne fœminæ ultra triginta dies in luctu essent, hoc est ne in lugubri habitu perseverarent. Nam & a lugeo lugubriter de ducitur. & aduerbium lugubriter. & luscina, de qua supra diximus, quod lugens canat. & a lucto luctifer, qui fert luctum. & luctuosus, qui in luctu est. & luctuose cum luctu. IAM SCIO ME NVDVM DISPLICUISSE TIBI. Quia scilicet non sum æquo membrostior, qualem tu quaeris.

EPIGRAMMA LIII. AD DECIANVM.

30 **A**SPICIS INCOMPTIS. In aedum inuehitur, qui cum uita turpissimæ eēt se stoicū simulabat. INCOMPTIS Incompositis. inornatis. sine aliquo ordine fluentibus, quales incedere philosophi solent. coma casaries e'. & a' græco deducitur. nam quemadmodum nos casariam a' cadendo, ita græci comam appellant ἀπό τῆς καθεύου, quod cadere est. a' coma uero fit comatus, qui longiorem comam habet. & a' capillo capillatus deducitur. item como uerbum, quod e' apud græcos, quæ in apud latinos significat compono. orno. quoniam in capillo plurimum homini ornatus est. unde Charilaus interrogatus cur comam nutiret, Quoniam inquit ex omni ornatu hic pulchrior, & minimi sumptus est. hinc nomina data sunt capillatis alpium incolis. & galliæ comatæ. Coma per metaphoram etiam de arboribus. fructibus. arundinibus atque etiam herbis dicitur. Comæ contrarium caluities est, & qui capillo carent calui dicuntur. & caluere est caluū esse. Caluo etiam pro eo, quod est decipio. frustror. item passivum eius caluor pro eo, quod est frustror. Si quidem actus & passivus frustror ueteres usurparunt tractum a' caluis militibus, qui omnibus solent esse derisui. Pacuvius. sentio patris uocis caluis similitudine. Plautus. nam ubi domi sola sum soror manus caluiter. Sallustius. Contra ille calui rarus ab hoc caluina deducitur, quæ proprie est alicuius in libris per fraudem & frustrationem uexatio. a' quo calumniator uerbum. & calumniator & calumniatrix. Caius iurisconsultus. Si calumniatur, & moretur. & frustretur. inde calumniatores appellati sunt, qui per fraudem & frustrationem alios uexarent libris. inde & cauillatio dicta est. Cicero. existunt se pe iniuriæ calumnia quadam, & nimis callida, atque malitiosa interpretatione iuris, ex quo illud summum ius. summa iniuria. per metaphoram tamen calumniari aliquando capitur pro eo, quod e' falsa crimina intendere, quod declaratur per illam legem XII tabularum.

tabularum. Calumniator idē patitur, quod reus si conuictus
esset (ut Martianus iuris consul. testatur). Destinuum capilli i
muliere rarum est. In spicadonibus nunquam visum, nec in ali
quo ante Veneris usum, nec in fra uerticem, & arca tempora,
atq; aures. dicitur etiam neutro genere caluitium. & uni tan
tam animalium homini est non innatum. Nam quaedam ani
malia naturaliter caluent, ut structioni meli, de quibus supra
diximus. & corui aquatica, qui propter hoc a graecis φάλα
κροπράς uocantur. φάλακρον enim caluum dicitur.
κόρακας coruum. a como fit cōptus, hoc est ornatus. cuius cō
trarium est incomptus. & compe aduerbium, cuius diminu
tium est compule. item incompte. incomptule. & comparati
ua, superlatiuaq; eorum compior. compitissimus. comptius. cō
pitissime. incomptior. incomptissimus. incomptius. incomptissime.
Comptum etiam genus libaminis erat, quod farina cōspersa
facebant. item a como comis, hoc est benignus. facilis. man
suetus. a quo comiter aduerbium, hoc est suaviter. mā sucte. hu
maniter. item a coma cometes, quam nostri stellam crinitam uo
cant, horrentem crine sanguineo, & comarum modo in uertice
hispidam. Plura autem genera sunt huiusmodi repente na
sentium stellarū pogonias uocant, a barba, quae graece κό
μος dicitur, quibus inferiore ex parte in speciem barbæ us
ba longe extenditur. Acontias ἀπό τοῦ ἀνορτίου, hoc est
a iaculo, quae iaculi modo uibrantur, occyissimo significati. De
hac quinto consulatus suo Tiberius caesar praeclearo carmine
scripsit. postea usq; ad hunc diem non uisa. Xiphias ijs breuior
res, & i mucrones fistigatas, quae sunt omnium pallidissimae,
& quodam gladij nitore ac sine ullis radijs ἀπό τοῦ εἰφους,
quod ensem significat. Chryseos, qui auro nomine similis, qđ
graeci χρυσοί uocant. colore autē electro radios per quā
raros i margine emittunt. Pithetas, qui dolij figura, quod graeci
πίθηξ uocant. cernuntur in concavo firmada lucas. Cera
tias ἀπό τοῦ κέρατος, hoc est a cornu, quae cornu speciem
habent. Talis uisa fuit, cum graecia apud salamina depu
gnauit. Lapedes, quae ardētes faces imitantur. Hippeos ἀπό
τοῦ ἵππου, hoc est ab equo, qui iuba equinas habent. Celerrimi
motus, atq; in orbem arca se euntis. Est & candidus come
tes argenteo crine ita resurgens, ut uix contueri liceat. Visus est
etiam hirtus uillorum specie & iuba aliqua circūdatus. Semel
adhuc iuba effigies mutata in hastam est. Olympiade centesi
ma octaua urbis anno CCCXCVIII Terrificū magna ex
parte hoc sydus est, perniciemq; magnis uiris portendens, bre
uissimum quo cernitur, spatium septem dierum annotatum ē.
longissimum octoginta. Tot certe diebus ipsi durare animad
uertimus cometē sanguineo colore atrū āno salutis MCCCC
LXXI Xysti pontificis maximū anno primo. singulis nocti
bus supra Bessarionis nostri lares errantem maxima omnium
admiratione, quo tempore designatus in Gallias legatus fuit.
Vnde paucis interiectis mensibus rediens Rauennae morbo in
opinato medici, quem secum habebat, opera correptus extictus
est. & una litera atq; omnium bonarum artium studia pe
rierunt, quemadmodum in illius uita latius a nobis perscri
ptum est. Item a coma auricomus dicitur, hoc est auream comam
habens. CAPILLIS. Crinibus. proprie enim
capilli capitis sunt dicti, quasi capitis pili. unde capillati dicitur,
qui crines longiores habent. Cicero. Capillatior solito. &
capillaris arbor appellabatur, in qua tonsum capillum adole
scentes suspendebant, quando deponebant comam deo eam sa
crantes. Eadem & capillate appellabatur. Erat & in urbe
Roma arbor antiquissima, quam supra trecentos & septuaginti
annos durasse comperitum est, quae capillate appellabatur,
quod uirginum uestalium capillos ad eam deferre mos erat.

Trāsfertur tamen capilli nomen etiam ad alios corporis pilos.
Virgilius. Quam sunt, mentula quos habet, capilli. pilus gene
rale nomen est, diciturq; etiam de capillo. Plinius. in capite cū
storum animalium homini plurimus pilus. ab hoc pilosi dicitur
tur pilis per omne corpus scitentes. Pili longiores ac proni col
la, atq; armos quorūdam brutorum uescentes, quales sunt leo
nis, & equi iuba uocantur (ut superius ostendimus). Pili
autem crassiores, rigidiq; atq; erecti quales sum, dicuntur se
tae, unde setosum animal, & setigerū uocatur, & a sue dicitur
sunt setae, quasi suctae. a quo & suo uerbu deducitur, de quo
atq; eius derivatiuis superius locuti sumus. Setosum uero ue
teres obscurum dixerunt. a quo setose obscure. Linius. Setose
abs te datur, quod consuetudo sapiens a gre contulit. Setia urbs ē
Campaniae a qua setinum uinum. Martialis. Pendula ponti
nos quae spectat setia campos, Exigua uetulos misit ab urbe
cadros. caput uero a quo capillus deducitur, ita uero ita appella
tum Varro existimat, quod idē initium capiant sensus, & ner
ui. in summo enim a natura collocatum est, ut in quo futurum
erat regnum totius animantis. Alij a graeco deductum uolūt,
hoc ē ἀπό τοῦ κεφαλῆς, quod caput significat, uel ἀπό
τοῦ κάρου eiusdem significationis. unde nucem iuglandem
κάρου nominant, a capitis grauedine, quod arborum ipsa
rum, foliorumq; uires in cerebrum penetrant. Caput habent
animalia omnia, quibus est sanguis, in quo apex nulli est, nisi
solis auiibus. Nam quod dracones cristatos esse quidam affir
mant falsum opinor. Aues quoq; non omnes, sed paucae, id in
signe habent. Phoenix plumarum serie ē medio exeuntem a
picē habet. Pavo ueluti crinitus arbusculas. Stymphalida cir
rum. phasianae cornicula. alauda ueluti galerum. unde gale
rita dicta est primo, postea a gallico uocabulo alauda appellata.
a graecis corydalis dicitur. κόρυς enim galea est. Galli
na plicabilem cristam per mediū caput. gallinae uis erectam.
quod nec caro nec charitago, nec callum ē, sed quiddam pec
liare. fulica quoq; caros habet. ni gra auis, a quatica uulgo no
ta. picus martius. & grues antias. Antiae enim proprie dicitur
tur muliebres capili in frontem demissi. A capite fit capitu
lum diminutiuum, quod aliquādo significat paruum caput.
Plautus. Meum capitulum. meus ocellus. modo initium sententiae,
quod principia sententiarum per metaphoram etiam capi
ta uocantur. a capitulo fit capitulatum, quod ueluti capitulum
quoddam in summo habet. & capitulo capitulum appono.
cuius passiuum est capitulor. Plinius. folia bonis linguae si
milia minorā. subcaudida. & in cacumine capitulata. Capi
tulare etiam est per capita distinguere. & capitulata dicuntur
scripta, quae per capita distincta sunt. unde fit recapitulare,
quod est ea, quae dicta sunt, breuiter & per capita recansere. a
quo recapitulatio, quae a graecis dicitur anacephaleosis. item a
capitulo fit aliud diminutiuum capitellum, quod modo epistyl
ium significat, hoc est caput columnarum. sic enim epistyli
um superior pars, quemadmodum basis inferior dicitur, quae
interpretari sustentaculum potest. epistylium uero quod su
pra columnam est. nam ἐπί supra significat. στήλας
columnam. quidam tamen epistylium dixerunt trabem esse,
quae supra columnas imponitur. aliquando capitellum signifi
cat paruum caput, hoc est grossiore summitatem cuiuscuq;
rei. idē herba impiā uocatur rotis marini a spectu thyrsi mo
do uesita, atq; capitata. inde ramuli assurgunt sua capitella ge
rentes. ob id impiam appellauere, quoniam liberi super patre
tem excellant. item a capite capitosus, hoc est magnum caput
habens. interdum etiam duri capitis, qui & ceruicosus dicitur.
& capital, quod modo lintolum significat, quo sacerdotiae
in sacrificijs capita tegebant. modo capitis periculum, siue fac
F ij

nus, quod capitis poena luitur. Plautus. Nunquam hercle effugiet, tamen si capital fecerit, et capitum tegmen capitis. quibus Varro a capiendo hoc dictum existimet, quod id genus indumenti usque ad pectus capiat. et capistrum capitis uinculū, quod mulis iumentis. bobus et ceterisq; animali adhibetur ne fugiant. Martialis. Patet purpureis aper capistris. item quod arca os inuoluitur, ne abos decerpant. a quo fit uerbum capistror. Plinius. Si inter arbores, uitesq; aretur fiscellis capistrari boues oportet, ne germinū tenera decerpant. Et procapis progenti, quae ab uno capite procedit. Et capidulum genus uestimenti, quo etiam caput tegebatur. et capitale, quod capitis supplicium meretur, uel ciuitatis amissionem. Hinc capitale odium. capitale supplicium. capitale morbum appellamus, quod caput et uitam hominis petunt. Capitalis uero homo, et capitale peccatum dicitur, non quod petat alterius caput, sed cuius caput, uel per quod comitentis caput peti debeat ad poenam. Hinc capitale fraudem admittere, est (ut Vlpianus inquit) tale aliquid committere, propter quod capite puniendus sit, quod committit, et capitalis locus appellabatur, ubi si quid uolatum erat, capite uolatoris expiatur. et capitatum, quod caput habet. unde capitatum porrum dicimus, quod in caput latius crescit. sicut scituum porrum, cuius folia, ut profundius crescit, sepius secantur. et capitolum, quod hic cum fundamenta aedis iouis, qui ob hoc capitulinus dicitur est. foderentur, humanum caput inuentū est. Ante enim hic mons tarpeius dicebatur a uirgine Vestali Tarpeia, quae ibi a Sabinis neata, sepultaque est, cuius nomine monumentum relictum, quod Cicerois quoque temporibus rupes tarpeia, et tarpeium saxū uocabatur. Eundem montem antea saturninum produnt appellatum fuisse. et ab eo late saturniam terram. et princeps, primus, quasi primum caput. item dominus, quod qui dominatur primus est. a quo principatus et principium. et biceps duorum capium. et triceps trium capium. et sinaput, atque occiput, de quibus superius disseruimus. et Capito cognomen eius, qui magno capite fuit. a quo postea tota familia eodem nomine uisa est. et centumcapite herba quae graeci hecatoncephalon nominant, ex acalearum genere, et alio nomine eryngalibus, siue eryngium dicitur. caule et radice in abos a graecis recepta, siue coquere libeat, siue crudam sumere. Radix eius aliterius sexus similitudinem aliquando refert. rara iuentu, uirosque, si eis mas contigerit, amabiles facere dicitur. Ob hoc et Phaonem, et Lesbium a Sappho mirifice dilectos fuisse, et deinceps deinceps proximus quisque capitem. capitem etiam aduerbiallyter significatque per ordinem, siue gradatim. Cicero. Sed tamen tres fratres sumo loco natos promptos, non indifferentes, quos uideo deinceps tribunos plebis per triennium fore, nolo habere contrarios. et anceps, quasi dubij capitis. e enim anceps proprie duplex. Lucan. Nemo hos anceps ferre efferrit cardines. Varro. Quo se conijceret Pompeius, ut ancipiti uirgeretur bello. Ponitur tamen aliquando anceps pro eo, quod est ex utraque parte acutum. Lucan. Velle atque ancipiti ferro effringam cardines. aliquando pro ambiguo. Virgil. Anceps pugna diu. et cepe, quod capitis similitudinem habeat, uel quod in caput crescit. Nam quae carent capitis forma, non proprie cepe dicitur, sed alterum genus, a scaloniam uocamus ab Ascalo iudaeae oppido, ubi praestantissima nascuntur. Alterum cui acutus sapor, et lacrymosus genon, siue nostra lingua pallacatan. Cepis omnibus odor lacrymosus est. Columel. Atque oleris pulli radix, lacrymosaque cepa. Corpus earum pinguitudinis charitilagine utuntur est, quae minima est setania uocatur. Sartam hyeme cum coma sua relinquunt. uere folia detrahunt. et alia subnascuntur isdem diuisuris. unde et nomen sibi ascribere.

a scindo enim dicta est scirta. Cepas inter deos habent aegyptij, easque inter iurandum inuocant. item a capite capitis diminutionem iuriconsulti appellant status pmutationem. haec triplex est. maxima. media. minima. Maxima capitis diminutio est, cum libertatem ciuitatem et familiam simul amittunt. media cum amittunt ciuitatem, et libertatem retinent. minima, cum libertas et ciuitas retinetur, tantumque mutatur familia. hinc capite diminuti appellabantur, qui ex alia in aliam familiam adoptati essent, qui cum liberi forent alteri mancipio dati fuissent, qui in hostium potestatem uenissent, et quibus aqua, ignique interdictum esset. item capiteensi a censione capitem appellati sunt, quod solus capitebus censerentur. non bonis, siue pecunia, quibus carebant, quemadmodum superius ostendimus. Capite deorum antiqui fasciculos uocabant de uerbis factos. Capite facere de suppurationibus media dicunt, cum a posternata acuminata franguntur. Pliny. Passim et in quacumque parte, ac maximo incommodo nascuntur, qui furunculi uocantur, maximum aliquando malum. confectis corporibus remedio sunt, quae diximus folia trita cum polenta. si non caput fecerint. TRISTE. Graue. seuerū. SVPERCILIUM. In quo animi iudicia sunt, ut superius diximus. QUI LOQUITUR CVRIOS. Cuius sermo semper est de uiris magnis et grauib. CVRIOS. Pluratio numero propria nomina expressa maiorem in oratione uim habent. quippe non ita tantum significatur, quorum illa nomina sunt, sed etiam alij, qui similes illis fuerunt. M. Curius magna uir inter grauitatis. constantiae, ac seueritatis fuit. Hic primo de Sannibus triumphauit. mox de Sabinis, tertio de Lucanis. Pyrrhum Epirotarum regem ex Italia pepulit. quaterna dena agrum iugera uirum populo diuisit. sibique tantum constituit, dicens neminem esse debere, cui non tantum sufficeret. Cum legati Sannium uirum ei afferrent, et ipse rapas in focum torreret, Malo inquit in fustibus meis haec esse, et aurum habentibus imperare. Cum uero interuessa pecunia accisaretur, Cadum ligneum, quo uti ad sacrificia solebat, pronclit. iurauitque se nihil amplius de praeda hostili in usum suum conuertisse. ASSERTORES. Vendiatores libertatis. quae admodum superius diximus. CAMILLI. Furius Camillus simili modo inter grauitate. constantia, ac grauitate excelluit. Cum Faliscos obsideret, et literarum ludum magister optationem filios ad eum adduxisset, uinculum eisdem pueris tradidit uerberandum. Falisci se illi repente ob tam singularem iustitiam dederunt. Vcios hyeme obdomuit, de iisque triumphauit. Actus in exilium, quod praedam inique diuisisset. et ardeae moram trahens, urbem a gallicis captam Capitolium iam obsidentibus liberauit, dictatorque absens dictus, collectis reliquijs gallos ex improviso adortus caecidit. populum romanum uiciorum migrare uolentem retinuit. NVPSIT HERI. Muliebria passus est, praefatus siue pedicatus fuit, rem turpem honestis uerbis expressit.

TEPIGRAMMA LIIII. AD FAVSTINVM.

A

EDE TVOS TANDEM. Hortatur Faustinum, ut libros a se scriptos edat et famam suam uiuens consulat. nihil enim ad nos attinere gloriam, quae post cineres uenit. Cuius sententiae etiam Aristoteles fuit, ad Nicomachum de moribus scribens.

60 Existimarunt enim animam in uniuersum quidem immortalem esse, sed priuatim singulis quasque animas cum corporibus interire, nullumque his post mortem sensum esse. Falsa esse, quae de anime

nus, quod capitis poena luitur. Plautus. Nunquam hercle effugiet, tamen si capital fecerit, et capitum tegmen capitis. quibus Varro a capiendo hoc dictum existimet, quod id genus indumenti usque ad pectus capiat. et capistrum capitis uinculū, quod mulis iumentis. bobus et cunctisq; animali adhibetur ne fugiant. Martialis. Patet purpureis aper capistris. item quod arca os inuoluitur, ne abos decerpant. a quo fit uerbum capistror. Plinius. Si inter arbores, uitesq; aretur fiscellis capistrari boues oportet, ne germinū tenera decerpant. Et pro capis progenti, quae ab uno capite procedit. Et capidulum genus uestimenti, quo etiam caput tegebatur. et capitale, quod capitis supplicium meretur, uel ciuitatis amissionem. Hinc capitale odium. capitale supplicium. capitale morbum appellamus, quod caput et uitam hominis petunt. Capitalis uero homo, et capitale peccatum dicitur, non quod petat alterius caput, sed cuius caput, uel per quod committentis caput peti debeat ad poenam. Hinc capitale fraudem admittere, est (ut Vlpianus inquit) tale aliquid committere, propter quod capite puniendus sit, quod committit, et capitalis locus appellabatur, ubi si quid uolatum erat, capite uolatoris expiabatur. et capitatum, quod caput habet. unde capitatum porrum dicimus, quod in caput latius crescit. sicut scituum porrum, cuius folia, ut profundius crescit, sepius secantur. et capitolum, quod hic cum fundamenta aedis iouis, qui ob hoc capitulinus dicitur est. foderentur, humanum caput inuentū est. Ante enim hic mons tarpeius dicebatur a uirgine Vestali Tarpeia, quae ibi a Sabinis necata, sepulchra est, cuius nomine monumentum relictum, quod Cicerois quoque temporibus rupes tarpeia, et tarpeium saxū uocabatur. Eundem montem antea saturninum produnt appellatum fuisse. et ab eo late saturniam terram. et princeps, primus, quasi primum caput. item dominus, quod qui dominatur primus est. a quo principatus et principium. et bicaps duo caput, de quibus superius disseruimus. et Capito cognomen eius, qui magno capite fuit. a quo postea tota familia eodem nomine usa est. et centum capita herba quae graeci hecatoncephalon nominant, ex auleatrum genere, et alio nomine eryngium albu, siue eryngium dicitur. caule et radice in abos a graecis recepta, siue coquere libeat, siue crudam sumere. Radix eius aliterius sexus similitudinem aliquando refert. rara inuentu, uirosque, si eis mas contigerit, amabiles facere dicitur. Ob hoc et Phaonem, et Lesbium a Sappho mirifica dilectos fuisse, et deinceps deinceps proximus quique caputem. capitur etiam aduerbialiter significatque per ordinem, siue gradatim. Cicero sed tamen tres fratres sumo loco natos promptos, non indifferentes, quos uideo deinceps tribunos plebis per triennium fore, nolo habere contrarios. et anceps, quasi dubij capitis. e enim anceps proprie duplex. Lucan. Nemo hos anapites ferro efferrī cardines. Varro. Quo se conijceret Pompeius, ut ancipiti uirgeretur bello. Ponitur tamen aliquando anceps pro eo, quod est ex utraque parte acutum. Lucan. Veste atque anapiti ferro effringam cardines. aliquando pro ambiguo. Virgil. Anceps pugna diu. et cepe, quod capitis similitudinem habeat, uel quod in caput crescit. Nam quae carent capitis forma, non proprie cepe dicitur, sed alterum genus, ascaloniam uocamus ab Ascalo iudaeae oppido, ubi praestantissima nascuntur. Alterum cui acutus sapor, et lacrymosus genon, siue nostra lingua pallacatan. Cepis omnibus odor lacrymosus est. Columel. Atque oleris pulli radix, lacrymosa que cepa. Corpus earum pinguitudinis charti lagine tutum est, quae minima est setania uocatur. Sartam hyeme cum coma sua relinquunt. uere folia detrahunt. et alia subnascuntur iisdem diuisuris. unde et nomen sibi ascinere.

a scindo enim dicta est scirta. Cepas inter deos habent aegyptij, easque inter iurandum inuocant. item a capite capitis diminutionem iurisconsulti appellant status pmutationem. haec triplex est. maxima. media. minima. Maxima capitis diminutio est, cum libertatem. ciuitatem et familiam simul amittunt. media cum amittunt ciuitatem, et libertatem retinent. minima, cum libertas et ciuitas retinetur, tantumque mutatur familia. hinc capite diminuti appellabantur, qui ex alia in aliam familiam adoptati essent, qui cum liberi forent alteri mancipio dati fuissent, qui in hostium potestatem uenissent, et quibus aqua, ignique interdictum esset. item capitecensi a consione caput appellati sunt, quod solis capitebus censerentur. non bonis, siue pecunia, quibus carebant, quae madmodum superius ostendimus. Capita deorum antiqui fasciculos uocabant de uerbis factos. Caput facere de suppurationibus medici dicunt, cum a postrema acuminata franguntur. Pliny. Passim et in quacumque parte, ac maximo incommodo nascuntur, qui furunculi uocantur, maximum aliquando malum. confectis corporibus remedio sunt, quae diximus folia trita cum polenta, si non caput fecerint. TRISTE. Graue. seuerū. SVPERCILIUM. In quo animi iudicia sunt, ut superius diximus. QUI LOQUITUR CVRIOS. Cuius sermo semper est de uiris magnis et grauib. CVRIO S. Pluratio numero propria nomina expressa maiorem in oratione uim habent. quippe non in tantum si significatur, quorum illa nomina sunt, sed etiam alij, qui similes illis fue-

In Sextilianā

Sextilianē bibis quantum subsellia quinque
Solut, aqua toties ebrius esse potes.
Nec confessorū uicina numismata tantū,
Aera sed a cuneis ulteriora petis.
Non her pelignis agitur uindemia praelis.
Vua nec in Tuscis nascitur ista iugis.
Testa sed antiqui foelix sacratu Opimij,
Egerit et nigros massica cella rados,
A caupone tibi sex laetana petatur,
Si plusquam deris Sextilianē bibis.

obdomuit, de ijsque trium phauit. Actus in exilium, quod praedam inique diuisisset. et ardea moram trahens, urbem a galis captam Capitolium iam obsidentibus liberauit, dictatorque absens dictus, collectis reliquijs gallos ex improviso adortus caecidit. populum romanum uel eos migrare uolentem retinuit. NVPSIT HERI. Muliebria passus est, praefatus siue pedicatus fuit, rem turpem honestis uerbis expressit.

TEPIGRAMMA LIIII. AD FAVSTINVM.

AEDE TVOS TANDEM. Hor tatur Faustini, ut libros a se scriptos edat et famae suae uiuens consulat. nihil enim ad nos atinere gloriam, quae post aetates uenit. Cuius sententiae etiam Aristoteles fuit, ad Nicomachum de moribus scribens.
Existimarunt enim animam in uniuersum quidem immortale esse, sed priuatim singulis quasque animas cum corporibus interire, nullumque his post mortem sensum esse. Falsa esse, quae de anime

de animæ immortalitate, de manibus, de dijs dicuntur. Et a blandientibus sibi, ac nunquam desinere audis mortalibus facta. POPVLO. Multitudini, cum populum singula vi numero dicimus, unius civitatis multitudinem significamus, cum vero plurimum numero utimur, diversas civitates intelligimus. PECTORE. Ingenio, cuius sedes in pectore, hoc est in præcordijs est, ad quæ referuntur accepta subtilitas mentis, ut superius diximus. QVOD NEC CECROPIAE DAMNENT PANDIONIS ARCES. Sensus est, quod opus nec græci dînent, nec latini sine laude præterant. ARCES. Allusit ad altitudinem ædificiorum CECROPIAS. Athenienses a Cecrope conditore, ut superius diximus. PANDIONIS. Regis Athenarum, de quo iam differuimus. DAMNENT. Reprehendant. NOSTRI SENES. Latini. ideo autem senes dixit, quia in ijs maior est gravitas, et doctrina. DVBITAS. Ambigis, quemadmodum enim ab ambo ambiguum dictum nonnulli existimant, quod in ambas agi partes possit, ita dubium, quod duas vias habeat. unde dubius dicitur, quasi duas vias habens, et utram eligat nesciens. Ab hoc fit dubio verbum, cuius frequentativum est dubito. Et adverbium dubie, et dubitanter, quorum contraria sunt indubie, et indubitanter item dubitativum. Cæc. imperator cõclamat de medio, ut e sinistro cornu velites remoueat. Et gallis non dubitatum immittuntur. Sisen. quod hostem non dubitatum cum pluteis, ac scalis iter facere cernebat. Et idubius certus. Et procul dubio adverbium certe. Et dubitatio incertitudo, cuius diminutivum est dubitativum. Et subdubius parum dubius. A quo subdubito. subdubitanter. subdubitatio. ADMITTERE. Intronitare. FAMAM. Deam, quæ ter re filia fuisse prodicitur. nam cum bellum obregni cupiditatem, inter gigantes Titani, ac terræ filios, et Iovem esset exortum, iamque passim terræ filij a Ioue, ac cæteris dijs trucidarentur, perat nimio dolore terra, cum sibi aduersus hostes tam potentes arma deessent, ulasci tamen quacumque via posset illatam sibi iniuriam cogitans, coacta utero famam enixa est, quæ superum scelera per orbem terrarum disseminaret. Hanc præclare, atque eleganter descripsit Virgilius. Cæci, atque Enceladi gigantum sororem appellans. fama malum, quo non aliud velocius ullum, mobilitate uiget, uiresque acquirunt eundo. parua metu primo mox sese attollit in auras, i grediturque solo, et caput inter nubila condit. illam terra parens ira irritata deorum, extremam (ut perhibent) Cæci, Enceladique sororem pro genuit pedibus celerem, et perniabus alis. Monstrum horrendum, ingens, cui quot sunt corpore plumæ, Tot uigiles oculi subter mirabile dictu, Tot lingue, totidem ora sonant, tot subrigit aures. Nocte uolat cæli medio, terræque per umbram Strides, nec dulci declinat lumina somno. luce sedet custos, aut summi culmine lecti, Turribus aut altis, et magnas terreat urbes. Sed non infamande Ouidius quoque eandem describit longiore contextu. Orbe locus medio est iter terrasque, fretumque, Cælestesque plagas triplicis confinia mundi. Unde quod est usquam, quamuis regionibus absit, inspicitur, penetratque; cæcus uox omnis ad auras. Fama tenet, summaque locum sibi legit in arcu. Nocte dieque patet, tota est ex ære sonant, Tota frenat, uocesque refert, iteratque quod audit. Nulla quies intus, nullaque silentia parte. Non tamen est clamor, sed parua murmurata uocis, Quæ alia de pelagi si quis procul audiat undis, Esse solent, qualem uel sonum cum iuppiter atras increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt. Atria turba tenet, ueniunt leue uulgos, euntque, mistaque cum ueris pariter commenta uagentur. Millia rumorum, confusaque uerba uolitant, Ex quibus hi uarias replent sermonibus au-

ras. Hi narrata ferunt alijs, mensuraque facti crescit, et auditis aliquid nouus adiat author. illic credulitas, illic temerarius author. Unde læntia est, cõsternatque; timores. Seditioque; re cens. dubioque; authore susurrus. ipsa quæ in cœlo rerum, pelagoque; geratur. Et tellure uidet, totumque; ingrit in orbem. PIGET TE. Tardas. differis. ita enim ueteres usurpabant. uel piget, hoc est pudet. CVRAE. Studij, uel curæ id est operis ab eo, quod præcedit id, quod sequitur. sic alibi, secreta quæ ro carmina, et rudis curas. id est opera imperfecta. CIGNERI GLORIA SERA VENIT. Postquam in anerem redactum est corpus, nihil prodest gloria nihil sentienti. hinc Aristoteles mortem omnium malorum terribilissimum scribit, nihilque; præterea esse homini bonum, uel malum, ideoque; gloriam, quæ est præclaro aliquo mortis genere sequitur, nihil ad defunctos, sed diuitiæ ad supersites pertinere.

EPICRAMMA LV. IN SEXTILIANVM.

SEXTILIANE BIBIS. Rursum in Sextiliani ebrietatem inuehitur. QVINQVE SVBSELLIA. Homines sedentes in quinque; subsellijs. sub sellia enim sunt, ut superius diximus, humiliores sedes, in quibus equites considebant. Nam Senatores sellis utebantur. sicut enim subsistere dicimus, quod non plane sapit, sic quod non plane est sella subsellium, et ubi duos tantummodo capit, bis sellium. quinque; primogenia uox est. a qua deriuata sunt quindecim. quinquaginta. quingenti. quinquies. quindecies. qui quages. quingentes. quinquies. quingentis decimus. quinquagesimus. quingentesimus. quinquies. quinquagenus. quingentesus. quinquarius. quindenarius. quinquagenarius, quingentarius. quinquiplex. quinquenarius. quinquiplex. quinquenarius. quinquennium. quinquennale adiectiuum. quinquenarius. Item mensuræ genus paulum supra dimidiam heminam continens. Martialis. Hesterna tibi nocte dixeramus Quincunces puto post decem peractos. Quinquenarius, sicut triumuir. a quo quinquenarius et quinquenarius. quintilis mensis Iulius, de quo superius diximus. quinquatrus dies festus, quod post diem quintum iduum celebraretur, et festa ipsa Quinquatria dicuntur Mineruæ sacra Martio mense. iuuenalis. Eloquium, ac famam Demosthenis, aut Ciceronis Inapit optare, et totis quinquatribus optat, Quisquis adhuc uno partem colit asse Mineruam. Hinc minuscule quinquatrus appellabantur Idibus iunijs, quod is dies festus erat tibianum, qui Mineruam colebant. quinquatrus, ac quinquies cognomina. et quinta porta trans Tyberim, a Quinto caninato, cuius fuerat appellata, et quinta porta in castris post prætorium, ubi uenialium rerum forum solebat esse. et quinquatrus seruire nomen frequens apud ueteres, ut superius ostendimus. quinquertium, quod græca πινκταθλον appellat, ludi genus, quod ijs quinque; artibus constabat iactu disci, de quo inferius dicemus, græca δισκοσ appellat. cursu, quæ δρόμος nominant. saltu, quem dicunt ἀλμα luctatione, et pugna, quæ πύξην, et πυγμα ab illis appellantur. Unde nos quoque; palem dicimus, a quo palaestra luctatio, qui ludus ab Atheniensibus institutus fuisse dicitur. Virgilius. Pars in gramineis exercent membra palastris. hinc palaestra dicitur, qui sese pale, siue palaestra exercent. hi et palaestra a ueteribus dicti sunt. Afræ. De-

pellis mihi manum per palæstricos. pētathlum itaq; uocatum est à πέντε, quod significat quinque. Vnde pentarchus qui quinque uiris præest. pentacantharchus, qui quinquaginta. pentecoste quinquagenaria, pentateuchus quinque librorum uolumen dicitur, & ἀσλος, quod est certamen, nostri à quinque artibus quinquertium dixerunt, & qui his quinque artibus se exercebant à græcis πνταθλοι uocati sunt. Plynus De Myrone, hic fecit Delphicos pentathlos. à nostris uero quinquertiones sunt dicti. quinquepartior. à quo quinque partitus. quinquefolium, quod græci πνταφυλλοι quinquereimis. quindecimem. de quibus superius diximus. quintam declinationem grammatica uocant, cuius genitiuus in es, & in e, & in ei, & in ij prolatus apud ueteres inuenitur. Cicero. Equites uero dantes illius dies poenas. Virgilius. Libera dies, somniq; pares ubi fecerit horas, dies in genitiuo dixerunt pro diei. Idem. Munera, lætitiãq; dij. Cicero. Quorum nihil pernicij causa à diuino consilio, sed in ipsa, & magnitudine rerum factum putamus. dij & pernicij dixerunt pro diei, & perniciæ. Sallustius uero die in genitiuo protulit. Vix decima parte die. & Caesar in libro, quem de analogia scripsit, die in genitiuo pronuntiaudum affirmauit. quinque signorum genera apud antiquos, augures obseruabant. ex caelo, ex aubus, ex tripodibus, siue cornis, ex quadripedibus, ex diris. TOTIES. Bibendo subintelligendum est. EBRIVS. Mente ob nimium potum alienatus. is enim pro prie ebrius dicitur, qui nimio uini potu non est mentis compos. uinum enim mentem hominis mutat, ac firorem gignit. ex ebrietate uero millia scelerum gignuntur. propter quod non immerito hoc uitium frequentissime carpit Martialis. Cui tanta dulcedine ætate eius dediti homines erant, ut magna pars nõ aliud uitæ præmium quaerere uideretur, quaerebant sanè alia sitis irritamenta, ut largius biberent, et bibendi causa etiam uenena conficiebant. quidam præsumebant acutum, ut bibere mors ipsa compelleret, alij pumias farinam hauriebant, nonnulli balneis coqui, & ex ijs exanimes ferri patiebantur. plures statim euomebant, rursumq; hauriebant, iterum idem, at tertio faciètes, quasi ad perdenda uina geniti forent, & tanquam effundi illa non possent nisi per corpus humanum. ad hoc pertinebant peregrina exerationes, & uolutatio in caeno, & pectorosa ceruicis repandæ ostentatio. Item pilæ trigones, hær pasta. per hæc enim omnia nihil aliud, quam sitis quaerebatur. quinetiam præmo inuitabatur ebrietas, nullis tantum bibentibus, quantum amici quaesiuisset. tunc auidi matronam oculi licebantur. tunc graui prodebantur marito, tunc animi se creta proferebantur. alij testamenta sua nõcupabant, alij morti fera loquebantur, iamq; uulgo ueritas attributa uino erat, hinc pallor, & genæ pendula, & ulcera oculorum, & tremula manus plena uasa effundentes, & furiales somni, ac inquietas nocturna, & summum ebrietatis præmium libido portentosa, ac iucundum nefas, foetidi prætere sequenti die ex ore alitus, & rerum omnium obliuio, morsq; memoria. Tiberius princeps in iuuentute ad merum pronior fuit, unde per iocũ dictus est Biberius, & ob eã causam L. Pisonem urbis Romæ curatorem ab eo dilectum putant, quod biduo, duabusq; noctibus apud ipsum potationem cõtinuasset. M. Antonius etiam uolumen de ebrietate sua edidit, ebrius iam sanguine ciuium romanorum, & tanto magis eum sitiens. habet enim & hoc uitium ebrietas, quod bibendi consuetudo auget auiditatem. Vnde est illud prouerbiũ. quanto plus biberint tanto plus sitire parthos. ebrium ab hauriendo potu dictum existimant, poniturq; aliquando pro pleno, & abundanti, unde & uestes ostro, seu purpura ebrias dicimus, & ebriam cænam, hoc

est abundanter, & opipare paratam. Plautus. Facite mihi cœna ut ebria sit. NUMISMATA VICINA. NUMOS uicinos. hoc est eorum qui propè te sedent. AERA. NUMOS. Veteres enim signatam pecuniam ex ære habuerunt. Vnde æra pro pecunias usurparunt. Cato. Fundum æribus suis emptum possidebant. hinc æresate ueteres dixerunt pecunias undiq; colligere, & ærarium locus in quo publica pecunia custodiebatur, quod Romæ in æde Saturni erat, ut superius diximus, & ærarij tribuni, de quibus differimus, & æs alienum, quod nos alijs debemus, sicut æs nostrum, siue æs suum, quod alijs nobis, uel ei, de quo loquimur, debent. & ære diuina milites uocabantur, quibus propter ignominiam stipendiũ, hoc est merces debita subtraheretur. Item ob ærati milites ære dato iam obligati. ob id Varro æs ab æsse dictum existimat. nullus enim apud ueteres auri, aut argenti signati usus erat libralis tantum, & dipondius appendebatur assis quando æris grauis poena dicta. Seruius Rex primus æs signauit. Nota æris fuit ex altera parte Ianus geminus, ex altera rostrum nauis. ab ære ærosus deducitur. Vnde cyprum insulam ueteres ærosam appellauerunt, quod in ea prima fuerit æris inuentio. Item ærosam lapidem, ex quo æs fit, quæ alio nomine Cadmiam nuncupant, sitq; ex alio lapide, quæ chalcitem uocant, in eadem Cypro insula, sed uilitatem ei induxit repertum in alijs terris præstantius, quod ab auro, & ære aurichalcum uocatur, uix iam longo tempore inuentu facile effatu (ut putant) tellure, arte naturalem illius bonitatem imitantur, ex eo fit æs coronarium, de quo superius diximus. Item ab ære ærsiciũ, quod ex ære fit. Varro. politæ enim quasi ærsicio uidebatur. Item ab ære æro æras. id est ære commisso, siue ære adultero. à quo fit subæro compositum. Persius. nequa subæro mendo sum tinniat auro. Item æreus & æneus eiusdem significationis. id est ex ære. Item æneus, quod modo adiectiuum est, & idem significat, quod æreus. Virgilius. Et luce coruscus ænea. modo substantiuum est, & significat uas, in quo cale fieri aqua consueuit, quod uulgo caldarium uocant. Idem aut folijs undam tepidi distumat æni. quidam iter. A. & E. aspiracionem interponunt, autemq; usum fuisse librum æneidos antiquissimum, quem ipsius Virgilij fuisse constabat, in quo illud, & luce coruscus ænea. quod sine aspiratione scriptum fuerat, & aspiratio addita. Item. Aenulum paruum uas ex ære factum diminutiuum ab æneo. Item æstimo, quod significat appretio, quasi ære taxo, à quo æstimator. æstimator. æstimator, pro qua ueteres etiam æstima dixerunt, & æstimator poena, quia ære censetur, ut puta ouis decussis. bos centussis, hoc est decem, & centum assibus, & æstimabile, quod æstimari facile potest, sicut e contrario inæstimabile, quod propter magnitudinem æstimari non potest. quoniam uero æstimatio sine specia li consideratione fieri non potest, æstimare aliquando etiam pro considerare accipitur. Ouidius. Hæc quicunq; legit, si quis leget, æstimet ante. æstimare uero putare, & iudicare est. prius enim rem æstimamus, hoc est consideramus, deinde existimamus, hoc est iudicamus, & ab æstimo fit existimo diphthongo. in. i. longam conuersa, quasi ex æstimacione statuo atq; decerno. ab hoc existimatio, quod fere semper passiuè accipitur, ut homo magne existimacionis. id est de quo omnes bene opinantur, & quem magnam existimant. autumo quoq; P. Nigidius ex ab existimo compositum putat, si significat autem modo opinor, modo censo, modo affirmo. Plau. Nisi hoc ita factum est perinde, ut factum esse autumo, non causam dico cum quibus simules probri. æs etiam aliquando pro cornu, tubaq; accipimus, quia hæc ex ære fiunt. Virg. ære cetero uiros, martemq; accedere cætu. hic æneatores à ueteribus cornianes siue tibianes appellabantur.

appellabatur. Item *ænobarb*us, hoc est *rutilam*, et quasi *æneam* *barbam* habens. fuit hoc cognomen *domitorum*, ex qua familia *Nero* fuit. *authorem* autem *originis*, *paritè*q; *cognomini* habuerunt. *L. Domitium*, cui *rurè* quondam *reuerenti*, *iuuenes* *gemini* *augustore* *forma* apparuerunt, *iussè*q; *nuntiare* *Senatui*, ac *populo Romano* *uictoriam*, de qua adhuc *incertum* erat, atque *in fidem* *maiestatis* *adeo* *permulsi* *malas*, ut è *nigro rutilum*, *æriq;* *assimilem* *capillum* redderent, quod *insigne* *mansit* & *in posteris* *eius*, ac *magna pars* *rutila* *barba* *fuerunt*. Vnde *CN. Domitium* *Neronis* *atavum*, qui *in tribunatu* *suo* *pontificibus* *offensor* *fuerat*, quod *alium*, quam *se in patris* *sui* *locum* *cooptasset*, *ius* *sacerdotum* *surrogandoru* *à collegiis* *ad populum* *transulerat*, ac *in consulatu* *allobrogibus*, *aluernisq;* *superatis* *elephanto* *uectus* *fuerat*, *turba* *militum*, quasi *inter* *solemnia* *sacrificij* *prosequente* *Lici*. *Crassus* *orator* *dixit* *non esse* *mirandum*, quod *æneam* *barbam* *haberet*, cui *os* *ferreum*, *cor* *plumbeum* *esset*. Item *æru*go, de qua *superius* *differimus*. à quo *æru*gno *sunt*, sicut à *rubigine* *rubiginosum*, *sunt* qui *erumnam* *quoque* *ab ære* *hoc est* à *peccati* *deductam* *uelint*, quod *æris* *gratia* *labores*, *curasq;* *subeamus*. *Virgilius*, *Quid non* *mortalia* *pectora* *cogis* *auri* *sacra* *fames?* *Quippe* *erumna* *laborem* *onerosum*, *curasq;* *ac* *solicitudinem* *significat*. *sed* *nostra* *sententia* *est* *erumnas*, & *per* *diminutionem* *erummulas* *proprie* *uocari* *furanulas*, quibus *uirtutes* *sarinas* *suas* *religatas* *tabella* *interposita* *ferre* *consueverunt*, quæ *quoniam* à *C. Mario* *institue* *sunt*, *nuli* *mariani* *uocantur*. *dictas* *autem* *erumnas* *esse* *ἀρά τοῦ αἵματος*, quod *est* *leuo*, *sollo*. *hinc* *uero* *tractum* *est*, ut *labores* *onerosi* *erumne* *uocentur*. *ab erumna* *erumnosus* *deducitur*. *laboribus*, ac *meritis* *afflictus*. *as* à *ueteribus* *randus* *dictum* *est*. à quo *randus* *in* *porta* *Romæ* *appellata*, quod *ærat* *esset*. **VLTERIORA.** *Cuneus* *ulterioribus* *hoc est* *magis* *ultra* *ad spectandum* *constituitis*. **À CVNEIS.** *À* *spectatoribus*, qui *in* *cuneis* *stant*. *Cuneus* *proprie* *uocatur* *instrumentum*, quod *ad* *sandèdum* *omnem* *materiam* *adhibetur*. à quo *cuneatum* *dicitur*, quod *ad* *cunei* *similitudinem* *formatum* *est*. *hinc* *cuneus* *etiam* *multitudo* *pedum* *dicitur*, quæ *circum* *cum* *acie* *primo* *angustior*, *deinde* *latus* *procedit*. à quo *cuneatum* *aduerbium* *deducitur*, hoc *est* *per* *cuneos*. *ab* *huius* *etiam* *similitudine* *cunei* *uocati* *sunt* *loci* *in* *theatro*, *in* *quibus* *uulgo* *spectatores* *stant* *inter* *sedentium* *subsellia*. *Iuuenalis*, *Cuneis* *habent* *spectacula* *totis*, quod *securus* *amiss*. **NON HÆC PELIGNIS.** *Magis* *inquit* *tolerabile* *foret*, *si* *qualecunq;* *uinum* *potares*, *sed* *tu* *pretiosiora* *eligis* *eo* *magis* *destandus*. **PELIGNIS PRAELIS.** *Hoc est* *in* *peligno* *agro*. *Pelignum* *oppidum* *sabinorum* *è* *maris* *uicinum*, *in* *cuius* *agro* *pellima* *oriuntur* *uina*. *ab* *eo* *fit* *pelignus*. *a. um.* *adiectiuum*. *Martialis*,

Marsica *peligni* *mittunt* *turbata* *coloni*.

Non *tu*, *liberius* *sed* *bibat* *illa* *tuus*.

Peligni *ex* *illyrio* *profecti* *sunt* *ductu* *Volsinij* *regis*, *cui* *cognomen* *Lucullo* *fuit*, *et* *partem* *Italiae* *occuparunt*, *quam* *diximus*. *ei* *duo* *nepotes* *fuerunt* *Pacinus*. à quo *pacinates*, & *pelignus*. à quo *peligni*. **VVA.** *Fructus* *uitis* *uina* *dicitur*. *ponitur* *etiam* *aliquando* *pro* *uite*. *Virgilius*. *Et* *turpes* *aubus* *prædam* *fert* *uua* *racemos*. *Item* *uua* *dicitur* *in* *apibus*, *quando* *ex* *amen* *congregatum* *ad* *similitudinem* *botry* *deperdet*. *Iuuenalis*. *Ex* *ame*q; *apium* *longè* *confederit* *uua*. *Item* *uua* *appellatur* *in* *hominum*, quæ *inter* *tonsillas* *ultimo* *palato* *dependet*, *sub* *qua* *est* *mandor* *lingua*, quæ *dicitur* *epiglossis*, *ita* *uocata*, quod *aliquando* *ad* *similitudinem* *uuae* *inuoluitur* *cum* *uehementi* *inflammatione*, *ac* *dolore*. **IN IVGIS THVSCIS.** *In* *collibus*

Vaticanis, *in* *quibus* *mala* *nasci* *uina* *superius* *diximus*. **TESTA.** *Amphora*. *proprie* *testas* *figulina* *uasa* *appellamus*, quasi *testas*, quod *è* *mollis* *creta* *fabrefactæ* *torreantur*. *deinde* *coquantur*. *excogitata* *autem* *à* *ueteribus* *figulinæ* *amphoræ* *fuerunt* *ad* *uina* *tenenda*. *Martialis*,

Hanc *tibi* *omnino* *rubicundam* *pulvere* *testam*

Municipem *misit* *castra* *Sibylla* *sua*.

Græci *testam* *ceramion* *uocant*. *Vnde* *Athenis* *locus*, *in* *quo* *Chalcosthenis* *figuli* *officina* *fuit*, *Ceramicos* *est* *appellatus*. *Item* *Ostracum*. à quo *ostracites* *lapis* *dicitur* *est* *testæ* *similitudinem* *habens*, *cuius* *usus* *pro* *pumice* *est* *ad* *leuigandam* *citem*, *potus* *sanguinem* *sistere* *dicitur*, & *cum* *melle* *illius* *ulcera*, *ac* *dolores* *mammarum* *sanare*. *ostreacius* *piscis* *est*, *quem* *aliqui* *onychen* *uocant*. *hunc* *suffitum* *uulua* *pænis* *mirè* *aiunt* *resistere*. *à* *testa* *testaceum* *deducitur*, quod *ex* *testis* *constat*. *Vnde* *mons* *in* *urbe* *testaceus* *nunc* *uocatur*, *qui* *ex* *figulinorum* *fragmentis* *constat*, *collectorum* *ibi*, *ut* *ego* *quidem* *arbitror*, *quando* *purgatus* *est* *Tyberis*. **FELIX.** *Quia* *tam* *pretiosum* *liquorem* *continet*. *Felix* *enim* *proprie* *dicitur*, *qui* *prosperitatem* *recepit*. *Virgilius*, *Viuere* *felices*, *quibus* *est* *fortuna* *pacta* *in* *sua*, *interdum* *tamen* *ponitur*, *pro* *eo* *qui* *dat*. *idè*, *sic* *felix*, *nostruq;* *leues* *quæcunq;* *laborem*. *felix* *inquit* *hoc* *est* *prospera*, & *benigna*. *nonnunquam* *pro* *utili*, *commodo*. *Martialis*, *Ille* *manus* *quondam* *studiorum* *fida* *meorum*,

Et *felix* *domino*, *nota*q; *Cæsari* *bus*.

Quandoq; *pro* *pingui*, *fecundo*, *cuius* *contrarium* *est* *infelix*. *Virgilius*, *infelix* *lolium*, *ac* *steriles* *dominantur* *auenæ*. *Vnde* *felices* *arbores* *dicitur*, quæ *feruntur*, & *fructum* *ferunt*, *infelices* *uero* *nec* *feruntur*, *nec* *fructum* *ferunt*. *ab* *ijs* *felicio*. **30** *felicitissimus*, *felicitas*, *felicitas*, *felicitas*, *felicitissime* *deducuntur*, & *eorum* *contraria* *infelicio*, *infelicitissimus*, *infelicitas*, *infelicitas*, *infelicitas*, *infelicitas*, *infelicitissime*. *item* *felicitatio* *uerbum*, quod *est* *felicitatem*, & *beatum* *facio*. à quo *infelicitatio*, quod *est* *infelicitatem*, & *miserrimum* *facio*. *Cælius*, *ut* *te* *dij* *omnes* *infelicitent* *cum* *male* *monita* *memoria*. *Plautus*, *Dij* *illum* *infelicitent* *omnes*. *Veteres* *infelicio* *quoque* *usurpauerunt*. *idem*, *idij* *illum* *infelicitent* *omnes*, *qui* *post* *hunc* *dicem* *ullam* *ueneri* *immolauerunt* *hostiam*. *filix* *uero* *herba* *est* *uulgo* *nota*, *nec* *florem* *ferens*, *nec* *semen*. *folia* *habens* *utrisque* *lateribus* *pinnata*, *propter* *quod* *græci* *pterim* *uocant*, *nam* *πτερόν* *pennam* *nonnunc*, *nascitur* *ubique*, *sed* *maxime* *frigido* *solo*. *huius* *radice* *pellunt* *iteraneorum* *animalia*. *duo* *filicis* *genera* *sunt*, *alterum* *blachtron* *uocant*, *cuius* *ex* *una* *radice* *quam* *plures* *exerunt* *filices*, *bina* *etiã* *cabita* *excedentes*. *hanc* *marem* *exsistunt*. *alterum* *genus* *thelypterim* *græci* *nonnunc*, *hoc* *est* *foemnam* *filicem*. *Alij* *nymphopterim*, *est* *autem* *singularis*, *neque* *fructuosa* *utriusque* *radice* *sues* *pingue* *sunt*. *Neutra* *danda* *foemnis*, *quoniam* *gravidis* *abortum*, *cæteris* *sterilitatem* *facit*, *farina* *earu* *ulceribus* *tetris* *ispergitur* *in* *mentoru* *quoque* *ceruicibus*. *Folia* *Cimicè* *neant*, *serpentem* *non* *recipiunt*, *ideo* *substerni* *utile* *est* *in* *locis* *suspectis*. *Vsta* *etiã* *figant* *nidore*. **À** *filix* *Felicones* *dicti* *malis*, & *nullius* *usus* *hominibus*. *itè* *Felicata* *patera*, quæ *ad* *filicis* *herbæ* *similitudinem* *cæclata* *est*. **OPIMI.** *Opimiani*, *eo* *anno*, *quo* *Gracchi* *popularem* *seditionibus* *interierunt*. *L. Opimio* *consule* *fulsit* *ea* *cæli* *temperies*, *quam* *coctura* *uocant*, à *perfecta* *fructu* *decoctione*, *calore* *solis* *nimio* *hoc* *faciente*. *Magna* *igitur* *uini* *copia*. *Et* *uina* *ipsa* *præstantia* *fuerunt* *in* *omni* *uinum* *genere*. *durarunt* *ducentis*, & *ultra* *annis* *in* *speciem* *ferè* *nullis* *reducta*, *nec* *nisi* *diutius* *bibi* *id* *uini* *ob* *ueteritate* *poterat*. *tanta* *autem* *æsthimationis* *fuit*, *ut* *amphora* *centenis* *numis* *ueniret*. à *consule* *igitur* *opimio* *uinum* *hoc* *opimum*, *sive* *opimianum* *uocatum* *est*. *Martialis*, *Felix* *autumnus* *opimi*. **SICCATR.** *Ita*

exhauritur ut prorsus sine humore remaneat. Siccum proprie dicitur aridum, & sine humore. Virgilius, Summa petit scopuli, siccusq; in rupe refedit. Per metaphoram tamen siccum pro exercato accipimus, quasi nimio labore exhaustum. Plautus, Sic Siccum frugi. continentem, amantem uxoris maxime. Ab hoc fit Siccum uerbum, hoc est arefacio, à quo subsiccio. exsiccio. desiccio eiusdem significationis. item praesiccio ante siccio. & siccitas, ac siccitudo. siccum autem à succo deductum per antiphrasin, quasi sine succo, succus autem à sugo derivatur. à quo succus ipsa, ut ita dicam, sorbito humoris. à succo succulentus, hoc est succi plenus. à sugo uero sugillo, quod est percussu liuorem, & quasi succum exato, quæ admodum superius ostendimus. & exungo, hoc est succum omnem extraho. CAELLA. Vinaria scilicet. MASSICA. Massicæ regionis falernæ conterminæ. EGERIT. Producat. NIGROSCADOS. Nigro uino plenus. tale est enim falernum & massicum. Nigro proprie fuscus dicitur. per metaphoram tamen aliquando pro noxio ponitur. Virgilius, Et nigris exesa chelydris creta. Aliquando pro mortuo. Iuuenalis, Instruitq; rudes melior Locusta propinquas Per famam & populum nigros efferre maritos. A' niger sit nigellus diminutiuum, & nigredo, & nigreo, hoc est niger fio, à quo nigresco. Pacuius, Solisq; exortu capessit candorem, oasus nigret. Accius, splendet saepe, as si idem nubis interdum nigret, & nigricio niger sum, & nigrescacio, ac nigrescio notæ significationis, & nigrior, ac nigerrimus. & nigror pro nigredine. Plinius, Et penniarum nigror hanc à cæteris distinguit. & subniger ex parte niger, & denigro, quod est offuscio. A' COPONE TIBI FEX LALETANA PETATVR. Sensus est. postquam tantum deuoras uini non petantur à te rara, & pretiosa uina, sed uilia, atque uulgaria. FEX. Vinum ignobile. Fecis enim uocabulum usurpamus, quoties alicuius rei ignobilitatem uolumus exprimeret. Vnde & temporum fecem dicimus. LALETANA. Ex laletania Hispaniæ regione. Laletania enim maritima regio est Hispaniæ uersus gelliam ad emporium urbem pertinens non longe à taracone. hæc bonitate agri excellit, & in primo uino abundat, sed ignobili. Plinius. Hispaniarum Laletana copia nobilitatur. elegantia uero taraconensia, atque laurionensia.

10 **EPIGRAMMA LVI. AD PROCILLVM.**

HESTERNA TIBI. Ex persona sua carpit Martialis & facultatem promissorum in ebrijs, & artes eorum, qui uino, & conuiujs hereditatem captant, & testamentorum falsas signationes. PERACTOS. Perfecit, & in totum exhaustos. COENARES. Discumbentes. cenam ueteres id dicebant, quod nunc prandium dicimus, & quam nunc cenam dicimus, illi uespernam uocauerunt. Est autem græcum uocabulum, quippe græci nonnisi communem dicunt. Nam plures cenare communiter solebat. à cœna fit cœno uerbum, cuius frequentatiuum est cœnatio, & cœnulo diminutiuum, & cœnatio, ac cœnaculum, de quibus superius diximus, & incœnis sine cœna. Plautus, Cupiunt extrudere incœnem ex ædibus, ut ipsæ solæ uentres distendant suos. & incœnatus, qui non cœnauit. idem incœnatum senem foras extrudunt mulieres. & domicœnium, cœna quæ domi fit. Martialis. Si tristi domicœnio laboras, & cœnipeia, qui cœnas aliorum capiat, nec cœnat domi libenter, & cœnaticus ad cœnam atti-

nens. Varro, Erat inter adolescentes sermo cœnaticus. Plautus, Est illic mihi una spes cœnatica, si illa decolabit, redibo huc ad cœnam asperam, & cœnatoria uestis, de quibus superius locuti sumus. NON SOBRIA. Non sobrijs hominis, hoc est ebrijs. EXEMPLO NIMIVM PERICVLOSO. Quia nimis periculosum etiam esset exigere ab ebrio promissa, cum ebrijs facile omnia promittant. MISOMNEMONA SYMPTOTEN PROCILLE. Græca uocabula sunt. *μισῶ μνήμονα συμπτῶτων πρόκιλλαι*, hoc est odi memorem compotorem Procille.

10 **EPIGRAMMA LVII. IN ACERRAM.**

HESTERNO FOETERE MERO. Lepidissimum distichon contra Acerram, qui totam noctem bibendo trahebat in somnum. IN LVCEM. Vsq; ad lucem.

10 **EPIGRAMMA LVIII. AD FIDENTINVM.**

AMARE FERT. Facete fidentinum reprehendit, quod eius atrinna quasi propria recitet. HAEC EME, NE MEA SINT. Eodem ioco utitur inferius cum inquit. Nam quod emas, possis dicere iure tuum.

30 **DE DIAVLO CHIRVRGO. PIGRAMMA LIX.**

CHIRVRGVS FVERAT. Ex persona Diauli, qui ex medico factus erat cadauerum funerator, deidet medicos, ignaros, & rudes, quorum superalio nil profecto impudentius est. Cum primum enim exiguum aliquod, uanumq; experimentum didicerunt, uita nostræ, ac neas imperatores sese constituunt, & medianæ famam aucupantes, animas nostras negotiantur. sic medianæ ars in nequissimum, atque in doale genus hominum sepeq; in leuissimas mulierculas transfertur. CHIRVRGVS. Medicus uulnerarius. à manuum enim operatione ita uocatur. siquidem græci *χειρα* manuum uocant, & *πος* opus ars ipsa chirurgia dicitur. primum Romæ chirurgum tradunt fuisse archagathum lisanæ Peloponensis filium L. Aemilio M. Lilio consulis anno urbis quinquagesimo, trigesimoq; a quo ius quiritium datum, & tabernam ab eo in urbe emptam, ob id publicæ uulnerarium fuisse appellatum, mire grati omnibus initio, mox uero à secunda secandi, urendiq; carnificæ noiati, artemq; eius in tædiu uersam. VESPILLO. Cadauerum funerator, quæ admodum superius diximus. COEPIT QUO POTERAT CLINICVS ESSE MODO. Solebant, ut nunc quoq; fit, chirurgia & grotantibus assistere, quo mendendi artē à medicis discerent, ut ipsi ita fierent medici. Est ergo sensus. Diaulus, qui solebat esse Chirurgus, factus est Vespillo, & coepit esse medicus, hoc est curare corpora eo modo, quo poterat. media uiuorum corpora curant, Vespillo: defunctorum uero inferius quoq; inquit. Nuper erat medicus, nunc est uespillo Diaulus. Quod uespillo facit, fecerat et medicus, hoc est curabat prius corpora uiuorum, nunc curat defunctorum. CLINICVS. Medicus. tria. n. medianæ generis ueteres fecere. Empiricæ, quæ nullis rationibus, sed solis experimentis constat. *ἰατρικῆς ἐνὶ γράκει* ex patienti uocatur. *ιατρικῆς*, quæ uinguens, et pfrictioi

bus curat, quasi medicinam unguentariam. *ἰατρικὴν* enim medicina dicitur. *ἀλείψις* unctor ἀπὸ τοῦ ἀλείφειν, quod ungerē est. unde huiusmodi artifex *ιατράλεπτος* dicitur. Cornelius Celsus, sanus homo, qui & bene valet, & suae spontis est nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque iatralēptō egerē. & *κλινικὴν*, quae uictū, & uenenis corporibus medetur, quibus sint qui *κλινικὴν* rursus in duas partes diuidat, unam *διατητικὴν*, hoc est *diatitēcen*, quae uictū medetur. alteram *φαρμακατικὴν*, hoc est *pharmaceuticēn*, quae medicamentis curat. Vnde medici huiusmodi *κλινικοί* appellantur a

Ad Proclium

Hesterni tibi nocte diximus,
 Quinque puto post decem peractos,
 Canares hodie Proclle merum.
 Tu facta tibi rem statim putasti,
 Et non sobria verba subnotasti
 Exemplo nimium periculoso.
 Μισὸν μάλιστα συμπτὸν τὴν πρὸ κἀλλε.

De Acerra.

Hesterni foetere mero, qui credit Acerram
 Fallitur, in lucem semper Acerra bibit.

Ad Fidentinū.

Fama refert nostros te Fidentini libellos,
 Non aliter populo quā recitare tuos.
 Si mea uis dici, gratis tibi carmina mittā.
 Si dici tua uis, haec eme, ne mea sint.

in iusto nimirum uotum accipit, quod a uicinis pro
 conditione sit, aliquando addita conditione. quoniam uero ea
 uehementer desideramus, quae uoto a deo poscimus, fit ut ali-
 quando uotum pro desiderio accipitur. unde uoti compotem di-
 camus eum, qui desiderium suum assecutus est, & pro uoto no-
 bis succedere, id est pro desiderio, & uoluntate nostra. a uo-
 tum uotiuum deducatur. hinc uotiuas uerba dicimus, quibus in-
 sciendū utimur uotis, & uotiuas precēs, quibus aliquid cum
 uoto poscimus. Item a uoueo deuoueo, quod est destino, im-
 precor, a quo deuotus deuotrix, qui aliquid imprecatur, &
 deuotum destinatum, quod modo ad prosperum, modo ad ad-
 uersum refertur. Virgilius, Deuotum hostiles deorum praesere
 caetera. Idem, Praecipue infelix pesti deuota futuræ. Varro,
 Tu deuoto tibi animo utere. conuotū uero dicebantur iisdem uo-
 tis obligati. Item uoto frequentiuum, & ab eo aliud frequē-
 tiuum uotito. ueteres etiam uotiuum usurparunt, pro eo, quod
 est religione aliqua, & quasi uoto prohibitum, atque interd-
 ctum. Plautus, Nolo illum habere causam, & uotiuam dicere.
 gds tamen uotiuū a uetando, quasi uetiuum dictū arbitrantur.
 CRINES. Adolescentes apud ueteres Romanos comam
 nutrire mos erat, quandiu imberbes essent. alioquin de for-
 mes habebantur. adulti uero cum primo tondebant barbam,
 etiam crinium longitudinem deponebant, eosq; in arbore,
 quam ex argumento capillatam, siue capillarem nominabant,
 suspensōs dicebant deo, quasi depositis adolescentiae illecebris,
 iam uiriliter ingredi uiderentur. simili modo & primam
 barbam consecrabant, quemadmodum Neronem barbam su-
 am aurea pyxide pretiosissimis margaritis adornatam capi-
 tulino Ioui diasse Suetonius refert, quandoque etiam adole-

scētes, ut muneris aliquid a dijs consequerentur, etiam ante
 tempus comam deo uocabant, ueluti rem magnum, atque dif-
 ficilem. quippe deposita coma ornatum omnem adolescentia ui-
 debantur amittere, quod nunc Encolpus facit nimio desiderio
 primipilatus in persona domini, a quo amabatur, de quo eti-
 am inferius scribit poeta.

Quid non cogit amor? secuit nolente capillos
 Encolpus domino, non prohibente tamen.

Sed tu ne propera, breuibus nec crede capillis,
 Tardāq; pro tanto munere barba ueni.

TOTOS A VERTICE. Nimirum adolescentis de-
 siderium ostendit, qui non breuiore facere crines uouit, ut mos
 erat, sed prorsus abscondere, quasi non curaret domino suo am-
 plius placere, dummodo ille optatum honorem assequeretur.

TVLERIT. Consecutus fuerit. PRIMIPILI.
 Ut sit primus centurio primae cohortis, quem admodum supe-
 rius, dum de pilo loqueremur, ostendimus. quippe uetus, ac
 laudatissimus Romanorum mos fuit, ut Centuriones uirtutis
 ergo a decima cohorte promouerentur ad uicem

primam cen-
 turiam primipilum uocabant, quod erat signa grauis ar-
 matura constituebatur, in qua inter caetera armorum genera
 hastile erat pedum quinque semis, quod pilum uocabatur.

DVM NULLA TENERI SORDET LA-
 NUGINE VULTVS. Ante, quam sit tempus tōden-
 dae barbae, aut comae deponendae. SORDET. Squallet,
 horret. sordes enim squalor est, & omnis immunditia. ab eo
 fit sordeo, a quo sordescō, & obsordeo compositum, quod modo
 pro sordeo accipitur, modo pro obsordeo. Caelius. obsorduit iā

30 hic in me erumna miseria, quod inde tractum est, quia quae
 frequenti in usu sunt sordescere consueuerunt, & sordidus-
 squalidus immundus, & sordide aduerbium immunde, &
 comparatiua, ac superlatiua eorum sordidior. sordidissimus.
 sordidius. sordidissime. & sorditudo pro sorde. Plautus, Vt mē
 hi abstergere omnem sorditudinem. & surdus, qui aures ha-
 bet obtusas ab aurium sordibus, quae in aurium uersae mar-
 mora aurium dicuntur, nec sinunt audire. ab eo surdeo, hoc est
 surdus fio. a quo surdesco, & obsurdeo, a quo obsurdesco.

Item surditas, surde aduerbium, & surdaster diminutiuum,
 hoc est ex parte surdus, & absurdum, quod proprie signifi-
 cat ineptum, ac rationi repugnans, quasi non audiens ratio-
 nem, a quo absurdior, absurdissimus, absurde, absurdus, ab-
 surdissime.

LANUGINE. Pilatione lanugo enim te-
 nera pilatio dicitur, ad lanae similitudinem, qualis & in ado-
 lescentium genis, & in pomis quibusdam cernitur, lana quid
 sit manifestum est, hanc a laniando dictam putant, laniare
 enim scindere est. scinditur enim nunc lana, quae uelli quon-
 dam solebat, vnde a uellendo uellus dicebatur. a laniando
 lanū dicti, qui carnes uendunt, quod laniant pecora. vnde

50 lanium laniena. lanonia mensa. Lanista, de quibus superius
 diximus, & dilanio, quod est discendo. a lana uero fit lani-
 um pro ipsa lana. Virgilius, Si tibi laniatum cura. & lane-
 um, quod ex lana est. & lanificium, lanae opificium. & lani-
 ficus, qui lanae artem exeret. & lanugo a lanae similitudi-
 ne, a quo lanuginosus, plenus lanugine, & laneolus, qui la-
 na oculi uitium teget, & lanerum uestimentum e lana succi-
 da factum, & lenisci fasciole, de quibus locuti sumus, e coro-
 nis dependentes, & delanico uerbum, quod est discendo a pecu-
 dum discissu.

60 IUBAE. Capilli, metaphoricè enim hoc uer-
 bouus est. FVSAE. Sparsae. LACTEA. Candida.
 LONGVM. Logo tpe, ut supius diximus. TONSVM.
 Sine capillis. tondere proprie abscondere, & decutere est. hinc

exhauritur ut prorsus sine humore remaneat. Siccum proprie dicitur aridum, & sine humore. Virgilius, Summa petit scopuli, siccusq; in rupe refedit. Per metaphoram tamen siccum pro exercato accipimus, quasi nimio labore exhaustum. Plautus, Sic Siccum frugi. continentem, amantem uxoris maxime. Ab hoc fit Siccio uerbum, hoc est arefacio, à quo subsiccio. exsiccio. desiccio eiusdem significationis. item praesiccio ante siccio. & siccitas, ac siccitudo. siccum autem à succo deductum per antiphrasim, quasi sine succo, succus autem à sugo derivatur. à quo succus ipsa, ut uia dicitur, sorbitio humoris. à succo succulentus, hoc est succi plenus. à sugo uero sugillo, quod est percussu liuorem, & quasi succum exato, quæ admodum superius ostendimus. & exugo, hoc est succum omnem extraho. CAELLA. Vinaria scilicet. MASSICA. Massicæ regionis salernæ conterminæ. EGERIT. Producat. NIGROSCADOS. Nigro uino plenos. tale est enim salernum & massicum. Nigro proprie fuscus dicitur. per metaphoram tamen aliquando pro noxio ponitur. Virgilius, Et nigris exesa chelydris creta. Aliquando pro mortuo. Iuuenalis, Infractisq; rudes melior Locusta provincas.

NIGER sit nigellus diminutiuum, & nigredo, & nigreo, hoc est niger fio, à quo nigresco. Pacuuius, Solisq; exortu capessit candorem, oasus nigret. Acaus, splendet saepe, ast idem nubis interdum nigret, & nigricio niger sum, & nigrescico, ac nigrescio notæ significationis, & nigrior, ac nigerrimus. & nigror pro nigredine. Plinius, Et pennarum nigror hanc à cæteris distinguit. & subniger ex parte niger, & denigro, quod est offuscio. A COPONE TIBI FEX LALETANA PETATUR. Sensus est. postquam tantum deuoras uini non petantur à te rara, & pretiosa uina, sed uilia, atque uulgaria. FEX. Vinum ignobile. Fecis enim uocabulum usurpamus, quoties alicuius rei ignobilitatem uolumus exprimere. Vnde & temporum fecem dicimus. LALETANA. Ex laletania Hispaniæ regione. Laletania enim maritima regio est Hispaniæ uersus galliam ad emporium urbem pertinens non longe à taracone. hæc bonitate agri excellit, & in primo uino abundat, sed ignobili. Plinius. Hispaniarum laletana copia nobilitatur. elegantia uero taraconensia, atque lauronensia.

EPIGRAMMA LVI. AD PROCILLVM.

HESTERNA TIBI. Ex persona sua carpit Martialis & facultatem promissorum in ebrijs, & artes eorum, qui uino, & conuiujs hereditatem capiunt, & testamentorum falsas signationes. PERACTOS. Perfecit, & in totum exhaustos. COENARES. Discumbere. cenam ueteres id dicebant, quod nunc prandium dicimus, & quam nunc cenam dicimus, illi uespernam uocauerunt. Est autem græcum uocabulum, quippe græci nonnunquam communem dicunt. Nam plures cenare communiter solebat. à cœna fit cœno uerbum, cuius frequentatiuum est cœnatio, & cœnulo diminutiuum, & cœnatio, ac cœnaculum, de quibus superius diximus, & incœnis sine cœna. Plautus, Cupiunt extrudere incœnem ex ædibus, ut ipsæ solæ uentres distendant suos. & incœnatus, qui non cœnauit. idem incœnatum senem foras extrudunt mulieres. & domicœnium, cœna quæ domi fit. Martialis. Si tristis domicœnio laboras, & cœnipea, qui cœnas aliorum capiat, nec cœnat domi libenter, & cœnaticus ad cœnam atti-

nens. Varro, Erat inter adolescentes sermo cœnaticus. Plautus, Est illic mihi una spes cœnatica, si illa decolabit, redibo huc ad cœnam asperam, & cœnatoria uestis, de quibus superius locuti sumus. NON SOBRIA. Non sobrijs hominis, hoc est ebrijs. EXEMPLO NIMIVM PERICVLOSO. Quia nimis periculosum etiam esset exigere ab ebrio promissa, cum ebrijs facile omnia promittant. MISOMNEMONA SYMPTOTEN PROCILLE. Græci uocabula sunt. μισῶ μνήμονα συμπτῶτων πρόκιλλαι, hoc est odi memorem compotorem Procille.

De Diaulo chirurgico.

Chirurgus fuerat, nunc est uespillo Diaulus. Coepit, quod poterat, Clinicus esse modo.

De Encolpo

Hos tibi Phœbe uouet totos a uertice crines Encolpus, domini Centurionis amor. Græca pudens meriti tulerit cū præmia pili, Quæ primū togas Phœbe reuoluit comas. Dū nulla teneri sordent lanugine uultus, Dumq; decent fusæ lactea colla iuba, Vtq; tuis longū, dominusq; puerq; fruatur Muneribus, torsum fac cito, sero uirum.

30

40

50

60

Et impudentius est. Cum primum enim exiguum aliquod, uanumq; experimentum didicerunt, uitæ nostræ, ac neas imperatores sese constituunt, & medianæ famam aucupantes, animas nostras negotiantur. sic medianæ ars in nequissimum, atque in doale genus hominum sæpèq; in leuissimas mulierculas transfertur. CHIRVRGVS. Medicus uulnerarius. à manuum enim operatione ita uocatur. siquidem græci χεῖρα manuum uocant, & χειρὸς opus ars ipsa chirurgica dicitur. primum Romæ chirurgum tradunt fuisse archagathū lisanæ Peloponenis filium L. Aemilio M. Liuiο consulis anno urbis quinquagesimo, trigesimoq; a quo quiritum datum, & tabernam ab eo in urbe emptam, ob id publicæ uulnerarium fuisse appellatum, mire gratū omnibus initio, mox uero à seuita secandi, uendiq; carnisicæ noiati, artemq; eius in tædiū uersam. VESPILLO. Cadauerū funerator, quæ admodum superius diximus. COEPIT QVO POTERAT CLINICVS ESSE MODO. Solebant, ut nunc quoq; fit, chirurgi ægrotantibus assistere, quo mendendi artē à medicis discerent, ut ipsi ita fierent medici. Est ergo sensus. Diaulus, q̄ solebat esse Chirurgus, factus ē Vespillo, & coepit esse medicus, hoc est curare cor p̄a eo modo, quo poterat. medicus uiuorū cor p̄a curant, Vespillones defunctorū. iatrico inferius quoq; inquit. Nuper erat medicus, nunc est uespillo Diaulus. Quod uespillo fiat, fecerat et medicus, hoc ē curabat prius corpora uiuorū, nūc curat defunctorū. CLINICVS. Medicus. tria. n. medianæ generis ueteres fecere. Empiricē, quæ nullis rōnibus, sed solis experimentis constat. i. μὲν πρῶτον ἐνὶ γρᾶκι ἐξ πειρῆς ἠνοῦνται. iatrica p̄ncē, quæ uingens, et p̄frictiōi

bus curat, quasi medicinam unguentariam. ἰατρικὴν enim medicina dicitur. ἀλείψις unctor ἀπὸ τοῦ ἀλείφειν, quod ungerē est. unde huiusmodi artifex iatralēptēs dicitur. Cornelius Celsus, sanus homo, qui bene ualet, et suā spontis est nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque iatralēptē egerē. Et clinician, quae uictū, et uenenis corporibus medetur, quāuis sint qui clinician rursus in duas partes diuidat, unam διατητικὴν, hoc est dieteticā, quae uictū medetur. alteram φαρμακοτικὴν, hoc est pharmaceuticā, quae medicamentis curat. Vnde medici huiusmodi clinici appellantur à lectis et protantur, quos frequentant, quasi lecticularij κλινικὴ enim lectus est. ad quod uocabulum uidetur etiam poeta alludere, cum inquit, caput quo poterat Clinicus esse modo. quasi dicit ubi studebat Clinicus, hoc est lecticularius esse uiuorum, factus est lecticularius defunctorum, quia scilicet mortuos effert. Clinici etiam dicuntur, qui ita morbo affecti sunt, ut surge re è lecto nō possint, nullāq; amplius de eorum salute spes est, quos Latine Deploratos uocamus.

EPIGRAMMA LX. DE ENCOLPO.

HOS TIBI PHOEBE VOVET. Stultitiam uotorum, et lasciuiam sui temporis notat. Aulus pudēs centurio puerum habuit Encolpum, quem amabat. hic uotum fecerat se crines suos phoebo sacraturum, cum primum dominus suus ad primipilatum prouheretur. optat piocum poeta, ut puer, quam primum comam deponat, hoc est ut pudens mox promoueat, sed tarde fiat uir, ut pudens diutius aetate illius tenera perfruatur. AMOR DOMINI. Plus est, quam si dixisset amatus, à domino. VOVET. Dicit, consecraturum se promittit. Vovere proprie est aliquid deo sancte promittere. Vnde promissio huiusmodi uotum dicitur, quod aliquando sine aliqua conditione fit, aliquando addita conditione. quoniam uero ea uehementer desideramus, quae uoto à deo poscimus, fit ut aliquando uotum pro desiderio capiatur. unde uoti compotem dicitur eum, qui desiderium suum assecutus est, et pro uoto nobis suadere, id est pro desiderio, et uoluntate nostra. à uotum uoti uerbum deducatur. hinc uotina uerba dicimus, quibus in faciendis utimur uotis, et uotinas preces, quibus aliquid cum uoto poscimus. Item a uoueo deuoueo, quod est destino, imprecor, à quo deuotus deuotrix, qui aliquid imprecatur, et deuotum destinatum, quod modo ad prosperum, modo ad aduersum refertur. Virgilius, Deuotum hostiles deorum praesere caetera. Idem, Praecipue infelix pesti deuota futurae. Varro, Tu deuoto tibi animo utere. conuotū uero dicebantur iisdem uotis obligati. Item uoto frequentatissimum, et ab eo aliud frequentissimum uotito. ueteres etiam uotitum usurparunt, pro eo, quod est religio aliqua, et quasi uoto prohibita, atque interdictum. Plautus, Nolo illum habere causam, et uotitam dicere. qdā tamen uotitū à uetando, quasi uetitum dictū arbitrantur. CRINES. Adolescentes apud ueteres Romanos comam nutrire mos erat, quandiu imberbes essent. alioquin deformes habebantur. adulti uero cum primo tondebant barbam, etiam crinium longitudinem deponebant, eosq; in arbore, quam ex argumento capillatam, siue capillarem nominabant, suspensos dicebant deo, quasi depositis adolescentiae illecebris, iam uiriliter ingredi uiderentur. simili modo et primam barbam consecrabant, quemadmodum Neronem barbam suam aurea pyxide pretiosissimis margaritis adornatam capillato Ioui diasse Suetonius refert, quandoque etiam adole-

scentes, ut muneris aliquid à dijs consequerentur, etiam ante tempus comam deo uocabant, ueluti rem magnum, atque distictam. quippe deposita coma ornatum omnem adolescentia ui debantur amittere, quod nunc Encolpus facit nimio desiderio primipilatus in persona domini, à quo amabatur, de quo etiam inferius scribit poeta.

Quid non cogit amor? secuti nolente capillos

Encolpus domino, non prohibente tamen.

Sed tu ne propera, breuibus nec crede capillis,

10 Tardāq; pro tanto munere barba ueni.

TOTOS À VERTICE. Nimum adolescentis desiderium ostendit, qui non breuiore facere crines uouit, ut mos erat, sed prorsus abscondere, quasi non curaret domino suo amplius placere, dummodo ille opatum honorem assequeretur.

TVLERIT. Consecutus fuerit. PRIMIPILI.

Vt sit primus centurio primae cohortis, quemadmodum superius, dum de pilo loqueremur, ostendimus. quippe uetus, ac laudatissimus Romanorum mos fuit, ut Centuriones uirtutis ergo à decima cohorte promouerentur ad nonam, à nona ad octauam, et sic deinceps usque ad primam. cuius primam centuriam primumpilum uocabant, quod erat signa grauis armatura constituebatur, in qua inter caetera armorum genera hastile erat pedum quinque semis, quod pilum uocabatur.

DVM NULLA TENERI SORDET LANGVINE VULTVS. Ante, quam sit tempus tondendae barbae, aut comae deponendae. SORDET. Squallet, horret. sordes enim squalor est, et omnis immunditia. ab eo fit sordeo, à quo sordesco, et obsordeo compositum, quod modo pro sordeo accipitur, modo pro obsordeo. Caelius. obsorduit iā

30 hic in me erumna miseria, quod inde tractum est, quia quae frequenti in usu sunt sordescere consueuerunt, et sordidus. squalidus immundus, et sordide aduerbium immunde, et comparatiua, ac superlatiua eorum sordidior. sordidissimus. sordidius. sordidissime. et sorditudo pro sorde. Plautus, Vt mihi abstergere omnem sorditudinem. et surdus, qui aures habet obtusas ab aurium sordibus, quae in duritiam uersae marmor aurium dicuntur, nec sinunt audire. ab eo surdeo, hoc est surdus fio. à quo surdesco, et obsurdeo, à quo obsurdesco.

Item surditas, surde aduerbium, et surdaster diminutiuum, hoc est ex parte surdus, et absurdum, quod proprie significat ineptum, ac rationi repugnans, quasi non audiens rationem, à quo absurdior, absurdissimus, absurde, absurdus, absurdissime.

LANGVINE. Pilatione lanugo enim tenera pilatio dicitur, ad lanæ similitudinem, qualis et in adolescentium genis, et in pomis quibusdam aruitur, lana quid sit manifestum est, hanc à laniando dictam putant, laniare enim scindere est. scinditur enim nunc lana, quae uelli quondam solebat, Vnde à uellendo uellus dicebatur. à laniando lanij dicti, qui carnes uendunt, quod laniant pecora. Vnde

50 lanium laniena. lanionia mensa. Lanista, de quibus superius diximus, et dilanio, quod est discando. à lana uero fit laniatum pro ipsa lana. Virgilius, Si tibi laniatum cura. et laneum, quod ex lana est. et lanificum, lanæ opificium. et lanificus, qui lanæ artem exeret. et lanugo à lanæ similitudine, à quo lanuginosus, plenus lanugine, et laneolus, qui lana oculi uitium tegit, et lanerum uestimentum è lana succida factum, et lenisci fasciole, de quibus locuti sumus, è coronis dependentes, et delanico uerbum, quod est discendo à pedum discissu. IUBAE. Capilli, metaphoricè enim hoc uerbum usus est. FVSAE. Sparsae. LACTEA. Candida.

60 LONGVM. Lōgō tpe, ut supius diximus. TONSVM. Sine capillis. tondere proprie abscondere, et decutere est. hinc

tonsus homo dicitur, cui coma abscissa est, & e contrario intonsus capillatus. hinc etiam tonsi montes, & tonse ualles dicuntur, cum syluis carent, & e contrario intonsi syluosi. v. irgilius, Tonsis in uallibus. V. arro, intonsi montes, & feris pleni. aliquando etiam tonsus pro minus ponitur. v. irgilius, Tonsisq; ferunt manilia uillis, & tonsa oliua dicitur, quae minutis frondibus compta est, quasi a tonsore composita. Tonsus etiam quando quartae declinationis est, & tonsuram significat. A. acus, sed quae nam haec est mulier sine sta ueste, tonso lu gubri. Item a tondeo tonsor dicitur notae significationis, cuius faemininum est tonsrix, a quo diminutuum est tonsricula, & tonsrina officina tonsoris, & tonsa remus, uel a tendendis, hoc est decutendis fluctibus, uel quod ferro tondeatur. v. irgilius, Et in lento luctantur marmore tonse. & tonsilla palus dolatus, & in acumen, & cuspide praeferratus, qui nauis causa in litore figitur, de quo superius diximus. toles tamen & etiam tonsilla in homine sunt, quae in sue glandulae dicuntur, hoc est tumor, quidam in gutture maxime proueniens instar glandis, & interdum mouens se, interdum prorsus immobilis, sed haec a tollo potius deducunt nonnulli arbitrantur, ut superius disseruimus. Item a tondeo tonsorius, unde ceteri tonsorius, & feramenta tonsoria dicuntur. & composita arca tondeo. per-tondeo. detondeo. pratondeo. subtondeo. retondeo notae significationis. SERO VIRVM Ut sero barbatus sit.

EPIGRAMMA LXI. IN SABIDIVM.

NON AMO TE SABIDI. Graui aculeo pungit Sabidium. hic gulae deditus plus uorabat, quam posset conuocare, quocirca ita factebat eius anima, ut nemo posset cum eo loqui. est igitur sensus poetae, non amare se Sabidium, nec posse se ob grauem olentiam oris tandiu cum eo manere, ut causam cur non amet, possit exprimere. uoracitatem eius, et factorum animae altero epigrammate non minus false indicat Martialis. Circumlata diu mensis scriblita secundis, Vrebat nimo saeva calore manus Sed magis ardebat Sabidi gula, protinus ergo Sufflauit buccas terq; quaterq; suis. Illa quidem tepuit, digitosq; admittere uisa est. Sed nemo potuit tangere, merda fuit. HOC TANTVM. Vix tantum possum tecum manere, ut haec tria uerba ex primam. Non amo te.

Non amo te Sabidi, nec possis dicere quare. Hoc tantum possum dicere, non amo te.

EPIGRAMMA LXII. DE GELLIA.

AMISSVM NON FLET. Gelliam carpit, quae ut pietatem in defunctum patrem simularet, praesentibus testibus illius mortem deslebat, alioquin nullo defuncti desiderio mouebatur. NON FLET. Non emittit lachrymas. flere enim est lachrymas fundere, ideoq; solius hominis est, & a graeco deducitur, quod est κλαίω. a fleo fit fletus, quod aliquando substantiuum est quartae declinationis. Ennius nemo uel lachrymas decoret, nec funera fletu interdum adiectiuum quando participium est. v. irgilius, Hic multum fleti ad superos, belloq; cadu a multum fletus pro nobilibus, atq; conspicuis posuit, quorum mortem magna lamentatio sequitur. Item flebilis, dignus qui fleatur, & flebiliter aduerbium cum fletu. item a fleo fit compositum desleo eiusdem cum suo simplicia significationis. LA-

Amissum non flet, cum sola est Gellia, patrem. Si quis adisset, iusse profluunt lachrymas. Non luget, quisquis laudari Gellia quaerit. Ille dolet uere, qui sine teste dolet.

CHRYMAE. Humor ex oculis flentium manans lachryma dicitur, derivaturq; a graeco δάκρυον, unde frequentissime apud Luuium dacronas pro lachrymas legimus. uisus tamen obtinuit, ut lachryma cum aspiratione scribatur. a lachryma fit diminutuum lachrymula, & lachrymor uerbum, a quo illachrymor, & collachrymor, & lachrymabilis flebilis, et lachrymabundus flens, & lachrymabiliter flebiliter. Item illachrymabile, quod significat fletu indignum. IVSSAE. Non sponte fluentes, hoc est non proueniens ex animi dolore, sed ui extortae. Est enim pleriq; ac praesertim mulieribus humor ille tam facundus, semperq; in promptu, ut ubertim quoties libuerit defluat. NON LVGET. Non dolet. lugere proprie est dolorem animi cum uoce proferre, quod quia in obitu defunctorum, qui nobis cari sunt facere solemus, intro ductum est, ut luctus capiatur pro habitu illo, & uultu, & ueste, quibus eo tempore uti consueuimus. Vnde post cladem illam canensem constituerunt patres, ne foeminae ultra triginta dies in luctu essent. a lugeo fit lugubre, unde lugubrem habitum, lugubrem orationem, lugubres uestes dicimus, a quo lugebriter aduerbium, & luscina de qua superius diximus, quod luges canat. & a luctu luctifer, alicui luctum affert, et luctuosum plenum luctu, a quo luctuose aduerbium cum luctu, & prolugeo compositum, quod significat soluto diutius lugeo. lucta uero genus ludi est, cum duo sese mutuo apprehendentes ad terram nituntur affligere, quod luctari, & colluctari dicitur. a quibus luctatio & colluctatio deducuntur, quo ludi genere in palaestra utebantur athletae, & qui se in ea exercebant, luctatores uocabantur, a luendo hoc est soluendo, quod uterq; sese ab altero soluere interetur. luctare quoque, & luctari pro contendere usurpamus.

10
20
30
40

EPIGRAMMA LXIII. IN LESBIAM.

INCVSTODITIS. In lesbiam inuehitur, cui non satis erat adulterari, nisi id etiam in propatulo fieret, gauderetq; in adulterio deprehendi, ac conspici. in quorum temporum suorum lasciuam notat, quibus nullus pudori, aut uerecundiae locus erat relictus. PECCARE. Cum adultero cois. peccare enim proprie est adulterium committere, dictum quasi pellicare, hoc est cum pellice coire, & peccatus ipsum adulterium, quasi pellicatus. a ueteribus enim non peccatum neutro genere, & secunda declinatione, sed peccatus masculino genere, & quarta declinatione proferebatur, quod usque ad Ciceronis aetatem durauit. Cicero, Nemo ita uiuebat, ut nulla eius uita pars summae turpitudinis esset expers, nemo ita in manifesto peccatu tenebatur, ut cum impudens fuisset in facto, tum impudencior uideretur, si negaret. Postea in ualuit usus, ut peccatum tantum neutro genere proferatur, & tam peccatum, quam peccogeneraliter de omnibus delictis, atque erroribus dicantur. a peccato fit peccator, & foemininum eius peccatrix. LIMINIBVS. Hostijs. limen enim omnem ingressum significat, ut superius diximus. INCVSTODITIS. In quibus nemo obseruat, ne quis repente ingrediatur, aut uideat, quae intus geruntur. FVRTA. Adulteria. VELOQVE SERAQUE. In lupanaribus mos est, postquam fornicator introiit, hostium cludere, & post hoc uelum extendere, nequid per rimulas etiam uideri extrinsecus possit. RIMA. Fissura. proprie rima dicitur exiguae distantiae tabularum in iuncturis, a quo tractum est, ut omnes fissurae rima dicantur, unde rimas age-

60

Inaustoditis, & apertis Lesbia semper
Limibus peccas, nec tua furta tegis.
Et plus spectator, quam te delictat adulter.
Nec sunt graua tibi gaudia, si qua latent.

re est findi, ab hoc rimula parua fissura, & rimosus ple-
 nus rimis, & rimari, quod est diligenter querere, & scruta-
 ri, & quasi rimulas quasq; perquirere, quod nonnulli a
 saibus tractum putant, qui glandes per rimas terrae per-
 quirunt. Virgilius, Dulcibus in stagnis rimantur pratæ cy-
 stri. hoc est pascantur in pratis, & abum per omnes rimas ter-
 ræ perquirunt. Idem, Et partes rimantur apertas, hoc est in-
 uestigant. aliquando tamen rimari pro explicari accipitur. idē,
 rimanturq; epulis, habitantq; sub alto pectore. Item pro eo quod
 est scindere, & quasi in rimas agere. idem, ergo ægre rastris
 terram rimantur. à rimor rimator, & rimatrix uerbaliā no-
 mina deducuntur. **FORNICE.** **ARCTE** studine for-
 nix proprie arctum significat, & quodcumq; opus concamerat-
 um, à furuo hoc est obscuro, qđ eiusmodi opera obscura sine
 Virgilius, Cyclopium obducta cæminis mœnia conspicio, atque
 aduerso fornice portas. Cicero, V idet ad ipsum fornicem fania-
 num. quoniam uero meretrices in huiusmodi locis, hoc est sub
 fornicibus habitare consueuerunt, fornicariæ sunt appellatæ,
 & fornicari est cum meretrice coire, quod & meretricari dici-
 tur, & fornicator, qui fornicatur, & fornicatio ipsa congressio.
 à furuo etiam hoc ē obscuro furnus deducitur, locus in quo pa-
 nis decoquitur, differtq; à libano, quod libanus mobilis est,
 & quasi paruus furnus, textuq; aliquando tegitur, & ferē ē
 metallo fit, interdum tamen & lapide constat, non tam panis,
 quam alijs dapiibus coquendis feruens, furnus uero ex cemen-
 to & calce constat, magnusq; & immobilis est, ad usum ferē
 panis coquendi. Plynius, Cortices quoque decussi lini libanis,
 & furnis præbent usum. **SUMMENI.** Summenium di-
 cebatur locus lupanaris, quod ferē sub mœnibus eēt, quasi sub-
 mœnium. hinc summenianæ uxores meretricis dicuntur. Mar-
 tialis, Coniunia quisq; Zoili potest esse summenianas cœnet in-
 ter uxores. **DISCE.** Apprehēde, a se quæ uis discere enim
 proprie est rem ignotam assequi, quod uel meditando fit, uel
 ab alio docendo, unde qui docet doctor, qui discit discipulus di-
 catur. à quo discipulina ipsæ artes appellantur. & disciplinosi,
 qui tam bonas, quàm malas artes facile discunt. Cato. ipse gla-
 diator discipulus. à disco composita sunt edisco, quod est me-
 moria complector. addisco perfecte disco, condisco simul disco-
 dedisco, quod didici obliuiscor. **A CHIONE SALTEM,**
VEL AB LAIDE. **A** uulgatissimis meretricibus.
CHIONE. Nobile sortium fuit nomen habens à candore
 nis, quæ græcè χιων dicitur cum tamen fuscata esset. Mar-
 tialis. Cædida es, & fuscata es, non es & es Chione. Iuuenæ. Et
 dubitas alia chionem deducere sella, **LAIDE.** Hæc quoq;
 nobilissima meretrix fuit corinthia, quæ ob elegantiam, ac ue-
 nustatem formæ grandem pecuniam demerebat, conuentusq;
 ad eā ditiorum hominum ex omni græciā celebres erant, nec
 admittantur, nisi qui darent, quod illa poposisset. postebat
 autem nimis grandem pecuniam. Vnde natum est frequens il-
 lud apud græcos prouerbum, οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς ἡδὴ πρὸς
 ἰστὸν ἔλας, quod apud nos ita interpretatur Horatius, Non
 cuius homini contingit adire corinthum, quasi frustra adiret
 corinthum, qui nō posset dare, quod posceretur. ad hanc fertur
 Demosthenes aliquando se clanculum contulisse, & ut sui copi-
 am faceret, petiisse, à quo cum Laïs petiisset μύριας δραχμῶν,
 quod fācebat numi nostratis denarium decem millia, mulie-
 ris peulantia, ac pecuniæ magnitudine obstupescit retro-
 cessisse, et inter discendum dixisse, οὐκ ἄντι μύριον δρα-
 χμῶν μετὰ μέλειαι, hoc est egdem pœnitere decem drachma-
 rum milibus non emo. drachmam tres oboli, hoc est siliquæ
 decem, & octo constituēbant. singuli enim oboli sex siliquas ha-
 bebāt, unde duodecim oboli tres denarios, hoc ē quatuor drach-

mas constituēbant, cum essent quatuor, & septuaginta siliquæ.
 Erat enim denarius minimus argenteus unius libræ, hoc est ui-
 ginti quatuor siliquarum. sex uero oboli hoc est denarius unius,
 & dimidius drachmam fācebat. ab obolo diobolares mere-
 trices dictæ sunt, quæ duobus obolis conducebantur. **M O-
 NIMENTA.** Cellæ meretricum, quod ad sepulchrorum
 similitudinem factæ sunt. **LVPAS.** Meretrices, quem-
 admodum superius diximus. **NVN QUID.** An forte.
 num idem penē significat, quod an, et subintelligitur negatio,
 ut num ego te spoliaui? quasi dicat nō spoliaui. sicut quoties per
 negationem interrogamus, subintelligitur affirmatio, ut nō ego
 te spoliaui? quasi dicat ego te spoliaui. affirmatiua responsio est
 proprie etiam. Plynius Iunior, stude inquam? Respondit eti-
 am, ubi? Mediolani. Vulgo autem respondemus ita, quod etiam
 non caret autoritate. Terentius, Mihi ne respondit? Ita. A num
 fit nunquid compositum. item aliud compositum nunquidnam,
 non uero proprie negandi aduerbium est, quem admodum est
 haud, haud, quaquam. nequaquam. necne. minus, & similia.
 duæ negationes plerūq; affirmant, ut si dicam nemo non legit.
 idem est, quod omnis homo legit, & nonnullus, id est aliquis.
 tres uero negationes aliquando non plus faciunt, quàm duæ, ut
 nunquam mihi, nec profuisti, nec obfuisi. quod idē plane est,
 ac si dicamus. mihi quidem nec profuisti, nec obfuisi. item ne-
 scis, nec domi, nec foris uiuere. idem est quod nec domi, nec fo-
 ris scis uiuere. timeo uereor. metuo, & similia idem cum ne-
 gatione, quod sine negatione significant, ut uereor ne ueni-
 at, & uereor, ut ueniat. & timeo ne moriatur. & timeo
 ut moriatur, & more Ciceronis, ac probatissimorum uete-
 rum metuo, ut ne moriatur. Terentius, Apprime in uita esse
 utile, ut nequid nimis. illud præterea animaduertendum, ubi
 debeat geminari negatio, ubi non debeat, quod hoc exemplo
 demonstratur. non modo stellæ, sed ne luna quidem ad solem
 feruat splendorem suum recte dicitur. item hoc modo nonnullæ
 stellæ, sed ne luna quidem, at quoties dictionibus adest quædā
 contrarietas, non potest altera negatio tolli, ut hoc modo. non
 modo stellæ non apparent, sed etiam Luna ad solem obscura-
 tur. sine negatione geminata non recte loquaris. item non modo
 non absoluo hunc, sed ne leui quidem pœna cum eo transgre-
 diendum puto. errant ē diuerso quidam, qui ad illud non mo-
 do applicant, sed etiam, cum deberēt applicare, sed saltem, aut
 sed certe, aut sed uel, ut est illud. quis enim mētis emotæ non mo-
 do sicut a prædicere, sed etiam coherentia loqui possit? Dicen-
 dum erat, sed uel coherentia, aut sed certe coherentia, aut sed
 saltem coherentia loqui possit. illud uero de negatione ad so-
 lam elegantiam pertinet, quod subiectis exemplis adducam.
 Quintilianus, non est difficile, ut maritum uxor occidat, si nō
 est difficilis, ut filius patrem. idem, atque eo causam dimittimus,
 ut sit absoluendus adolescens, nisi etiam laudandus, qua-
 re non petit, ut miserum putetis nisi etiam innocens fuerit, nō
 petit, ut afflictum allenetis, nisi & probauerit sese infelicio-
 rem, quod patrem amisit, quàm quod oculos. Sallustius, Par-
 ate dignitati lentuli, si ipse pudicitia, si famæ suæ, si dijs, aut
 hominibus unquam peperat, ueteres pro non noenon dixe-
 re. Lucretius, Sed tamen hoc dicas si noenon quidem mole-
 stum est. V arro, Si hodie noenon uenis, uas quidem si ueneris
 dies est natalis fortis fortunæ. cognatio uocabuli nos admonet,
 ut hæc subiungamus. noes fluminis est Thraciæ in Istrum flu-
 ens. noegeum amictuli genus candidi. item noegeum pro can-
 dido ponimus. Linius, Lacrymas de ore noegeo terfit. no-
 nealæ sunt papillæ, quæ ex faucibus caprarum depen-
 dent. noricam urbs est macedoniæ finitima illyrio, unde
 fit adiectiuum noricus. ca. um. Normam uocant fabri,

10
 20
 30
 40
 50
 60

At meretrix abigit testem ueloz, si raq;
 Raq; si memin, fornice zoma patret.
 A Chione saltem, uel ab Helide dyce pudorem,

Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
 Numqd dura tibi nimis censura uidetur?
 Deprehendi ueto te Lesbica, non futui;

ad quam opus dirigunt, quæ & regula à quibusdam dicitur. eius diminutivum est norma. Notion urbs est Aetolia. CENSURA. Lex, decretum, de quo superius diximus, vel censura reprehensio, correctio.

EPIGRAMMA LXIII. AD CORNELIVM.

VERSVS SCRIBERE. Excusat lasciviam carminis, simulq; tempora sua notat, in quibus libri nihil lascivum habentes non poterant placere, quæ causa inductum fuisse hunc poetam existimandum est, ut lasciva operi suo frequenter insereret, quo libentius legeretur, & lectores pudore ducti, à vitis se retraberent. SCHOLA. Ludo literario. Schola enim græca vox est, et significat locum, in quo bonæ artes discuntur, dicta à τὸ σχολάζειν, quod vacare est, quod omnis cæteris rebus vacare pueri bonis artibus debent. à schola scholasticus dicitur, quod ad scholam attinet. Unde scholasticam disciplinam dicitur, scholasticos etiam vocamus discipulos, qui discendi gratia scholas frequentant. eundem locum etiam Gymnasium vocamus, quamvis proprie gymnasium schola sit palæstrarum, hoc est locus in quo athleta nudi exercebantur. græca enim γυμνῶν nudum dicunt. à gymnasio gymnasiarches dicitur, qui gymnasium præest. MARITI. Viri. Maritus enim & uxor relata sunt. deducitur autem maritus ab eo quod est mas maris, cuius diminutivum est masculus. à quo apud grammaticos masculinum genus. & masculus hoc est masculus fio. à maritus vero marito verbum derivatur, quod est viro trado. Iuvenalis tamen feminino genere Maritæ. quippe maritam ulnum dicitur, cui vitis iungitur, & quasi matrimonio copulatur. masculum aliquando pro forti, ac magnanimo usurpamus. Varro. Si non plus testiculorum offenderis, quam in castrato pecore in Appulia, uxor non esse masculum ad rem. item à mas Marius deducitur proprium viri nomen, cuius femininum est Maria, penultima correpta cum accentu in antepenultima. Claudia præparat et pulchros Mariæ, sed luce minores eligit ornatus, quemadmodum è contrario Iacobus proprium nomen cum accentu in penultima pronuntiandum est, cum quadrissyllaba dictio sit, & primas duas syllabas breves, tertiam productam habeat. idem, ne lacres versus dux Iacobe meos. sic idolum pronuntium est non idolum. idolatria non idolatria. heremus heremi, non heremus heremum. SINE MENTULA. Sine verborum lascivia, quæ propria est scribentium epigrammata, hoc autem institutum fiat, quo libentius legerentur. QUID SI ME IUBEAS TALASSIONEM VERBIS DICERE NON TALASSIONIS. Sensus est, quemadmodum absurdum videretur, si me iuberet nuptiales hymnos alijs verbis, quam nuptialibus exprimeret, ita esset absurdum epigrammata alijs verbis, quam suis cantare. TALASSIONEM. Carmen nuptiale ita dictum à voce, quam in nuptijs efferebant, quæ erat Talassius, quemadmodum Hymeneus. idem carmen & fescenninum appellatur, quod primum ex urbe fescennina Romam allatum fuit, siue quia fascinum putabatur arcere. ita enim ad arcendum fascinum institutum qui dabat existerent. ita enim ad arcendum fascinum institutum qui dabat existimant, ut fescennini versus canerentur in nuptijs, quemadmodum ut nudes spargerentur, non quia cadêdo tripudium facerent, ut vulgus putat, sed quod bonum omen viderentur asferre, cum nuere quodam naturæ gemmo protectæ sint operimento, pulvinati primum calicis, deinde lignei putaminis. erat autem talassio, siue fescenninum carmen, siue hymen, quale scri-

psit Catullus Veronensis. io hymen hymenæe io. ite concinite in nodum, ne diu taceat proctæ, fescennina locutio ne nudes pueris neget, desertum domini audiens Cōcubinus amorem. da nudes pueris iners, io hymen hymenæe io. io hymen hymenæe io. de ratione autem huius nominis diversi diversi senserunt. T. Lilius scribit Romæ in raptu sabinarum virginem unam longe ante alias specie, & pulchritudine insignem à Globo Talassij cuiusdam raptam fuisse, multisq; fascinantibus, cum eam ducerent, idēdem nequis eam violaret talassio ferri clamitatum. propter quod nuptialem hanc vocem fictam. Plutarchus vero eādem puellam refert, cum à ceteris uilissimorum hominum duceretur, motos pulchritudine illius quosdam ingenuos adolescentes rapere uoluisse, sed cum illi talassio ducta affirmassent, qui tum & generis claritate, & uirtus præstantia insignis habebatur, abstinuisse, illius ad quem duceretur, forum à laudantes, quosdam etiam usq; ad illius aedes profectos puellam fuisse Talassio nomen alta uoce proclamantes. hinc ortam consuetudinem in memoriam tantæ felicitatis, ut Romani semper in nuptijs talassium, quemadmodum græca hymena uocarent. alij hoc nomen pro signo rapiendarum virginum datum à Romulo existimant propter quod puellas deinde ducentes talassium clamabāt ex quo eam consuetudinem putant ad posteros emanasse. sunt qui in nuptijs hanc uocem primo usurpatam censeant non alia ratione, nisi ut nuptia ad opera, & labores, in primisq; ad lanificia prouocarentur. quippe Varro Talassionem in nuptijs scribit signum lanificij esse. ita enim uocabant calathum, uas utiq; lanificij aptum, unde & græca τάλαιονος lanificium uocant, propter quod non desuerunt, qui hanc consuetudinem ex eo potius bello fluxisse uoluerunt, quod postea cum Romanis sabini gessere. Nam cum sedato tandem belli furore pacem inter se fecissent, hoc inter se fœdus percussisse memorantur, ut raptæ mulieres nullam aliam operam, quam lanificij tenerentur uiris impendere, ex quo consuetudo emanauit, ut in nuptijs quoq; rusticorum talassius uocaretur. uerum ut cumq; se res habeat, certum est hanc consuetudinem à raptu sabinarum ortum habuisse, quemadmodum illæ quoq; habuerunt, ut nouæ nuptiæ maritalis domus limen non attingerent, sed sublata à presentibus repente intronitterentur ad testificandam uim, quæ sabinis fuerat illata. item ut stilo acuto ad discriminandos crines uteretur, quo tale instrumentum acerbissimæ illius pugnæ monumentum posteris foret. Hymenis uero nomen apud græcos ex eo defluxit, quod Hymeneus deus nuptiarum esse existimatur dictus à τὸ ἕμιον, hoc est à membrana, quæ cum sit claustrum uirginitatis, in nuptijs rumpitur. alij dicunt hymenæum quendam iuuenem fuisse, qui die nuptiarum ruina oppressus interijt, unde postea institutum, ut expiationis gratia nominaretur in nuptijs. illud nobis magis placet hoc nomen ab hymenæo quodam deductum, qui apud Athenas inter sanctissima bella uirgines liberant, quam ob causam nubentes eum inuocare cœperunt, tandemq; quasi deum nuptijs præsentem coluere. sunt tamen qui hymenæum ueneris, & bacchi filium fuisse affirmant, cuius officium sit psallere in nuptijs cantare ad thalamos, & limina fertis coronare. QVIS FLORALIA VESTIT. Quis in floralibus nudas meretrices uelare nititur? Celebrantur apud ueteres ludi florales cum omni lascivia, & præter uerborum licentiam nudabatur flagitante populo meretrices, quæ mumarum sanctæ officio in conspectu multitudinis ad sanctitatem usque impudicis motibus detinebantur. STOLATVM. Matronalem, quemadmodum superius diximus. INVARE. Delectare uoluptatē asferre. PRURIANT. Lasciuant, & quasi libidine ardere uidentur, quemadmo-

Verus scribere me parum severos, Nec quos perlegat in schola magister Coeneli querens, sed in libelli
Tantum coniugibus suis mariti Non possunt sine mentula placere. Quid si me iubeas Talassionem
Verbis dicere non Thalassionis. Quis floralia uestit, & solatium Permittit meretricibus pudorem?
Lex hæc carminibus data est iocosis, Ne possint, nisi puuuant, iuuare. Quare deposita seueritate
Paruos lascibus, & iocis rogamus. Nec castrare uelis meos libellos, Gallo turpius nihil est peiopo;

dum paulo superius declarauimus. **CASTRARE.**
 Detrahere lasciuam uerborum. ideo autem usus est hoc uocabulo, quia superius dixerat, ne possint sine mentula placere.
GALLO TURPIVS EST NIHIL PRIAPO.
 Priapus sola ferè uirilis membri magnitudine commendatur, quapropter nihil turpius esset eo castrato. **TURPIVS.**
 Deformius. turpe enim proprie indecorum, ac deforme significat. Virgili, Et turpis egestas. idem. scabiemq; ferat, turpemq; podagram, aliquando tamen turpe pro grâdi accipitur. idem. optima torus forma bouis, cui turpe caput. fœdum et turpe quidam ita distinguunt, ut fœdus plus sit, quam turpis. Cicero. Luxuria uero cum omni ætati turpis, tum se necesse fœdissima est, à turpis sit turpior. turpissimus turpiter. turpius. turpissime. turpitudine, de formitas. fœditas. obscœnitus. turpo uerbu, cuius passiuum est turpor. Cicero, Iouis aram sanguine turpari. Et ab hoc compositum deturpo, ac passiuum deturpor. **PRIAPO.**
 Priapus lasciuus fuit. lasciuus oppidum nobile helleponti, ante pitrysa dictum situm iuxta mare, et portum optimu habens inter quod et abydu alteru helleponti oppidum praeclarus amnis fluit. lasciuus cum priapus ob uirilis membri magnitudine solatiu mulieribus, afferret, auitate eiu ex pulere, procedete tamen tempore etiã externis mulieribus gratus. tandem iter numina relatus, et hortorum deus creditus est, sine eruntq; eum liberi patris, et nymphae cuiusdam filium esse. Hesiodus eo antiquior hunc deum non nouit. Mylesij sub eius nomine Priapum urbem condiderunt, et portum etiam eodem nomine uocauerunt. à lampacenis deinde et priapenis institutum, ut a fellis Priapo immolare. tur ob eam, quam superius ex posuimus causam, quamuis alij hanc potius rationem reddant, quod cum dii omnes ad matris magnae festum conuenissent, epulisq; satiati noctem ludèdicerent, quiescisse huius uestram affirmant, eamq; priapum ubi soporatum animaduertit inire uoluisse, sed in tempore festo clamore a fellis, quo Silenus uehebatur, excitatum, libidinem insidiatoris detexisse, propter quod lampacenis in ultionem facinoris a fellis priapo immolasse, et ut idem in posterum fieret instituisse. eudem apud Romanos uestalibus sacris in honorem puertine conseruatae, panibus coronari solitum tradunt huius dei simulacrum porrecto uirili membro, ac nullis uestibus tecto fingeant. Virgilius,
 sed ruber hortorum custos membro sior aequo.
 Qui tectum nullis uestibus inguen habet.
 à priapo idem poeta opus suum, quod de rebus lasciuis edidit, si tamen is auctor fuit, priapea inscripsit. **GALLO.**
 Castrato, tractum à sacerdotibus cybeles, qui castrati erant, et galli uocabantur, à gallo flumine phrygiae, cuius aquam gustassent, redderantur insani, causam autem cur sacerdotes huius deae uirilia amputarent, hæc tradunt. Cybele decorum mater atyn phrygium puerum casto sibi amore deuinxerat, iusseratq; ut castitatem seruaret, et templa sua tueretur, quod ille fide dante facturum se promissit. Ouidius,
 Ille fidem iussis dedit, et si mentiar inquit,
 Vltima qua fallam sit Venus illa mihi.
 Sed cum tandè et iussorum, et fidei deae obliuio esset, sese cum sagrytide nympha miscessisset, indignata cybele ferorem ei iniiecit, quo maiorem in modum agitata per iugum montis phrygiae deae sacri, quem Dindyma uocant, aliquandiu discurrrens, tandem lapideo cultro uirilia sibi amputauit. Ouidius,
 Ille etiam saxo corpus lanauit acuto,
 Longaq; non nuando puluere tracta coma est,
 Voxq; fuit, merui, meritas do sanguine poenas.
 Ab pereant partes, quae nocere mihi.
 Tradunt sanguine eius porphyritem lapidem, cum prius can-

didus esset, purpureis maculis conspersum colorem mutasse. Pa-
 pinus, sola nitet flauis uocatum decisa metallis purpura, sola
 cauo phrygiae, quam Simnados antro ipse crucebant maculis lu-
 centibus atys. alij hunc scribunt cum per mare phrygium na-
 uigaret ad gallum amnem peruenisse, gustatq; eius aquae in-
 insaniam uersum, silice sibi uirilia amputasse. sunt et qui tra-
 dant matrem deum hunc ob pulchritudinem adamasse, et
 cum pellice deprehensum exectis uiribus reddidisse. hinc igitur
 institutum est, ut eius deae sacerdotes castrarentur. Iuuenalis,
 10 Semiuir obscœno facies reuerenda minori.
 Mollia qui raptâ secuit genitalia testia.
 Ouidius, Mollesq; ministri cadunt iactatis uilia membra co-
 mis. fuit et alius Aty Croesi lydorum regis filius natu maior,
 qui nulla arte custodiri potuit, quin ferro, quem admodum ei
 praedictum fuerat, necaretur. item alius huius frater, qui cum
 logo tempore elinguis fuisset, tandem timore paternae caedis uo-
 calis redditus in hæc uerba repete prorupit. *ὠρρωται μὴ αὐτὴν*
νεκρωσῶ. i. o homo ne interfice Croesum. à gallis fit gallo uer-
 20 *bū, quod si significat insano, quem admodu à bacchus baccho, à*
 quo debacchor. Varro. Et deam gallantes uario retinebant sit-
 dio, et glaber secundum quosdam, quasi gallaber, qui sine pi-
 lis est, quod galli imberbes, ac minime pilosi sint, uos à græ-
 co potius hoc uocabulum deductum existimamus. nam græci
 30 *μαλακῶν* delicatum dicunt. à glaber fit glabellus diminuti-
 uum, et glabrio, quod si significat delicatum, et sine pilis. gal-
 lulo uero ueteres usurparunt pro eo, quod est pubeco. et gallu-
 lasco pro pubesco, quod pubescentes uocem grandiozem ad gal-
 li gallinacei similitudinem faciant. Neuius. Cuius uox gallula
 scit, cuius ramus roborascit. gallus gallinaceus notus uulgo est,
 40 nocturnus uigil, quem excitandis in opera mortalibus, rum-
 pendoq; somno genuisse prouidentia uidetur. norunt sydera
 et ternas interdum horas cantu distinguunt, cum sole eunt cu-
 bitum, quartaq; castrensi uigilia ad curas, ac laborem reuo-
 cant. unde gallicianum ea pars noctis appellatur. diem deinde
 uenientem simili cantu denuntiant, cantu plausum alarum ad-
 dunt, im perant suo generi, quae gallinae appellantur, à qui-
 bus ipse gallinaceus dicitur, et regnum in quacunque domo
 sint, exercant. dimicatione hoc consequuntur propter id ingenio-
 50 sa cruribus suis tela intelligentes. qui palmam cosecuti sunt sit-
 tim ueluti triumphantes canunt, seq; principes testantur, uicti
 obmutescunt se occultant, a græq; seruitium patiuntur. gra-
 diuntur ardua ceruice cristis celsa caelum, quod nulla alia uo-
 lucris facit, crebro aspicientes, caudam quoque falcatam erigen-
 tes in sublime. itaque terrori etiam sunt leonibus. praeposteri eo-
 rum, ac uespertini cantus ostentum ficere dicuntur. Namq; to-
 tis noctibus canendo boiis nobilem illam aduersus laedæ-
 monios praesaguere uictoriam. hoc ideo interpretati sunt au-
 gures, quod aus illa uicta silere solet, canere si uicisset, desinit
 canere castrati, quod duobus modis apud ueteres fiebat lum-
 60 bis adustus candente ferro, aut in his calcaribus, quae cum ignea
 ui consumpta sunt facta ulcera ut confanescant, figulari creta
 illuminantur. nunc etiam testes auelluntur, quod fit libidinis abo-
 lendae causa, ut magis pinguescant. capi uocantur, cum meri-
 to galli à similitudine sacerdotum matris deum dici posse uide-
 rentur, itaque gallos à contrario sensu appellatos quidam exi-
 stimant. Martialis.
 Ne nimis exhausto macrescet inguine gallus
 Dimisit testers, nunc mihi gallus erit. Idem.
 Succumbit sterili frustra gallina marito.
 Hanc matris Cybeles esse decebat auem.
 Pergami omnibus annis spectaculum galloru aedi solebat cen-
 gladiatorum. inuenitur in animalibus Mar. Lepido, et Qu.

Si Lucane tibi, uel si tibi Tulle darentur,
Qualia Lædæ fata Lacones habent.
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,

Quod pro fratre moxi uellet uterq; prior.
Diceret, infernas si quis prior isset ad umbras,
Vive frater tuo tempore, uiuex mox;

927

928

Catullo consiliis in ariminensi agro locutum gallinaceum fuisse in gallinis uero illud mirandum, quod ædito ouo excutit sese, & circumaciæ purificat, aut festinat aliqua sese, & oua lustrant. à gallus gallina, gallinaceum, gallipes, de quibus superius diximus deducuntur. gallinarum intestina, & quæ cū ijs coquebantur gigeria antiqui uocabant. Luci. Gigeria sunt sine aleo, his uestantur alacriter. gallinæ pipare dicuntur, dum naturalem uocem emittunt, sicut gliuare, siue gliocitare dū oua emiserunt. V arro. Maugit bos, ouis balat, equi hiniunt, gallina pipat. pipatio ofcorum lingua uox plorantis appellatur. pipulum ueteres pro conuicio posuere. Plau. Ita me bene amet lauernæ, te iam nisi reddi mihi uasa iubes, pipulo hic differā ante aedes. piper barbara uox est nomen arboris iunipero similis. gignitur in fronte caucasi solibus opposita, semen eius à iunipero distat paruis siliquis, quales sunt passilorum quos & phasilos, & phascolos, & phascolos dicimus, uulgo nouum legumen, hoc est exiles & teretes. hæc prius quàm dehiscant decerpit, et sole tostæ faciunt, quod uocatur piper longum, paulatim uero dehiscentes per maturitatem ostendunt candidum piper, quod deinde tostum solibus colore, rugisq; mutatur. carbunculatur aliquando in tempe rie cæli, fiuntq; semina cassā, & inania breccassin id uocant, quod indorum lingua significat abortum. non est piperis radix, ut quidam putauere, quam aliqui ginguerim, alij ginguberim uocant, quanquam simili sit sapore. id enim in arabia, atq; troglodycia in uillis nascitur parua herbæ radice candida, conditur sacaro, quem uiridem ginguiberim uocant stomacho mirifice utilem. est etiam in India piperis græcis ferè simile, quod uocatur Caryophyllon grandis, fragiliusq; tradunt in indico luco gigni, aduehitur odoris grana. uarijs etiam condimentis miscetur. fert etiam genus spinæ piperis similitudinem præcipua amaritudine. è radice eius in aqua cum semine excepta fit medicamentum, quod uocatur lycium. ea spina, & in pelio monte nascitur, quæ adulterat medicamentum. eam spinam græci pixacanthum chironium uocant. à pipere piperatum unum dicitur, quod pipere, & melle conditur. Item piperites herba quæ & siliquastrum uocatur, caule rubro, & longo, densis geniculis. folijs lauri. semine albo tenui, gustu piperis, utilis ginguis. dentibus oris suauitate rutibus. succus eius contra morbos committales bibitur. galli etiam populi sunt galliarum, est autem gallia altera cisalpinga, altera transalpinga. asalpinga, quæ ab usu togæ togatis gallia dicitur, in transpadanam, & cispadanam diuiditur. trās salpinga, quæ uno nomine comata uocata in tria populorum genera scatur, omnibus maxime distincta, à scalde ad sequanens belgica, à qua belgi. ab eo ad garrunnam celtica, à qua celtæ, & qui finitimi ijs Hispani sunt celtiberi. Eadem etiam lugdunensis à lugduno in sigeni oppido. inde ad pyrenei montis excursus Aquitania, quæ ante Aremotica dicebatur. à qua aquitani, & aquitania regio. A gallus gallicus deducitur. unde arma gallica. & gallicum sinum, & gallicos mores dicimus. item gallicanus unde gallicana uestes. & Galacia regio Asiæ minoris contermina Phrygiæ, quam olim galli ex Europa uenientes habitauerunt. à qua galatæ appellati. hæc & gallo græcis dicitur. à qua gallo græci. nam cum à rege Bithiniæ galli simul ac græci in auxilium uocati uenissent partem regni tenuerunt. & à græcis, gallisq; gallo græci sunt dicti. item Callaia, siue callea Hispaniæ populi gallis finitimi dicti, quasi galliæ. Martialis, Nec quæ callaico linuntur auro. Gallos à candore appellatos nonnulli existimant, quasi lacteos. Gala enim græci lac nominant. Galla foeminiuo genere quid sit, superius diximus. Gallam bibere, ac rugas conducere uentri cum ait Lucilius, Præmonet parsimonia esse utendum, neque gula indulgendū,

uentremq; coarctandum. Galeola, uas est sinuosum, sed hoc à galeæ similitudine potius dicitur. Galea munimentum capitis est, è corio quondam fieri solita, nunc è ferro fit. à qua galeati milites dicuntur, qui galeis armati sunt. item galerus, quod & neutro genere galerum dicitur operimentum capitis. Statius. Et temperat astra galero. Idem. Nec arcadij bene protegit umbra galeri. Ab hoc galerita auis, de qua superius diximus. Galeus fluminis est in agro tarentino. Martialis albi qui superas oues galesi. Galilea pars est iudææ, quæ Syriæ arabia, atque Aegyptio coniungitur.

AD LVCANVM ET TVLLVM.
EPIGRAMMA LXV.

SI LVCANE TIBI. Incredibilem beneuolentiam, ac pietatem Lucani, et Tulli fratrum ex ponit, quorum uterq; pro altero mori uoluisset, ut alter uiueret. DARENTVR FATA. Subaudi talia. LACONES LAEDAEI. Castor & pollux lacedæmonij Lædæ, ut superius diximus filij, quibus in fati erat, ut uno moriente alter uiueret. NOBILIS. Digna. excellens. RIXA. Contentio, de qua superius diximus.

IN BASSAM. EPIGRAMMA LXVI.

VENTRIS ONVS. Bassæ luxuriam excretatur, quod aureis nasis abi, & potus excrementa colligeret. EXCIPIS. Colligis. MISERO AVRO. Miserabili nase aureo. Miserum enim siue miserabile uidetur, quod tam nobile metallum tam foeda rei seruiat. Scribit Messalla Antonium triumuirum aureis nasis usum fuisse in omnibus obscenis operibus, etiā in Cleopatrar pudendis mensibus colligendis, in quo certe contumeliam naturæ, uilitatem auro fecit. Mirum è quanta caritate, in quantam luxuriam aurum uenerit. Summæ olim licentiæ fuisse putabatur poculo aureo puluino subdito Philippum regem dormire solitum. At Nero Pompeij theatrum operuit auro in unum diem, quo Tiridati regi Armeniæ ostendit. Statuam ex auro solidam sibi posuit Gorgias Leontinus in delphico templo septuagesima arater olympiade. ex quo sciare comitiam licet, quantus esset eo tempore quæstus eorum, qui artem oratoriam docebant. Aurum omnium metallorum pretiosissimum putatur, non colore, qui in argento clarior est. & longius fulget. non pondere, aut facultate materia, cum in utroq; cedat plumbo. sed quia solum ex omnibus metallis igne non deperit, immo quo sepius ardet, fit perfectius. Vnde obrium uocant aurum, quod se penumero igne candefactum, & exustum est. ideoq; purissimum. Est et altera causa pretij, quod usum non deteritur, cum ex argento. ære. plumbo duantur, linea. manisq; decedente eorum materia sordescant. Ducitur præterea in tenuissimas bratteas quaternum utrinq; digitorum contra salis & aceti omnium rerum donatores succos resistit. ne ut ac texitur lane modo. Postremo non rubigo ulla. non erugo. non aliud ex ipso incescit, quod minuat bonitatem. inuenitur in sinuibus, quæ ob hoc aurifera dicuntur. Tago Hispaniæ. Pado Italiae. hebro thraciæ. Pactolo Asiæ. Gange Indiæ. Multis præterea montibus, ac locis alijs. Traditur apud Scythas à formicis, ac Gryphibus erui, de quibus superius disserimus. à Gryphe gryphi dicuntur, qui nasum recuruum habent, à rostro eius auis

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
Bassa bibis uitro, carius ergo caras.

eius auis similitudine. Aurum qui quærent ante omnia seculum tollunt, ita uocatur indicium, quod puteis foditur canaliculum appellatur, quod uenarum canales per saxa uagantur huc atque illuc, & per latera puteorum. Catini ad purgandum aurum fiunt ex tuffonio, hæc est terra alba similis argillæ, neq; enim alia affiatum, ignemq; & ardentem materiam tollerat. Quod uero cuniculis per magna spatia actis extrahitur, ad lucernarum lumina maiore periculo quæritur. Arrugias eiusmodi cuniculos uocant. Aurum arrugia quæsitum non conuenit, sed statim suum est. Aquas è iugis montium ad lauandum aurum ductas, à corruiatione corrugas uocant. Vlex uocatur frutex uoris marini similis, asper aurum retinens. hic siccatus uritur, & cinis eius lauat, subtrahit cespitem herbofo, ut sicut aurum. Vicena millia pondo ad hunc modum annis singulis Asturiam, atq; Galatiam, & Lusitaniam quondam præstasse prodiderunt. Omni uero inest argentum uario pondere alibi dena. alibi nona. alibi octaua parte. Vbiq; quinta argenti portio est, electrum uocatur. Fit & cura electrum argento addito. Electri natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Venena etiam, quod est natium, deprehendit gemma ratione. Nam & discurrunt in calicibus arquis celestibus similes, & ignem stridorem adunt. Propter hoc magna auctoritas electro apud ueteres fuit Homero teste, qui Menelaum regiam auro. electro. argento. ebove fulgere tradit. Minerva templum habuit Lindos insula Rhodiorum, in quo Helena sacrauit calicem ex electro mammae suæ mensura. Aurum græce χρυσός dicitur. à quo chrysoilla appellatur humor per uenam auri desluens crassefcente limo rigoribus hybernis usq; in duritiam pumicis. inuenitur etiam in aerarijs, & argentarijs, & plumbarijs metallis. Fit & cura multum infra naturalem naturam uiam uocant. Omnes quasi lanæ tinguntur illa herba, quam luteam appellant, nisi capiatur colorem, adduntur scianum, & turbystum, ita uocantur medicamenta sorbere cogentia. Sic pingitur, ut pingat. Cum tincta est, orobitin pictores uocant, quæ non est tincta, acis a medicis uocatur. Aurifices quoq; sibi chrysoillam uendicant à glutinando auro, & inde ei nomen impositum putant. Temperatur cypria ærugine, & pueri in pubis urina addito nitro. teritur in aeris mortarijs. Sinternam uocant nostrum. ita aurum ferrum natur. ite à chrysof chryso come deducitur, quod nos auricomam dicere possumus. & chrysolithus. chryso passus. chrysoberyllus. chrysopteros. chrysolampis, de quibus superius diximus. & Chrysi proprium nomen sacerdotis apud Homerum. à quo filia eius Chryseis uocata est. & Chrysoptemis filia Agamemnonis. et Clytène stre. & Chryso stonius. & Chryso gonius, quorum illud os aureum, hoc aureus factus interpretari potest. BIBIS. Pons hauris, quod non modo de animalibus dicitur, quæ haurium habent, sed etiam de inanimatis, quæ carent haurio. Virgilius, Bibit hauris cruorem. unde bibula papyrus dicitur, quæ haurit atramentum. nam à bibo bibulus deducitur, quod & uiri cognomen fuit. & bibax. sicut ab edo edax, qui multum bibit. ab eo bibacitas. bibaculus. bibacior. bibacissimus. & composita ebibo, quod est totum haurio. & imbibo, haurio, quæ etiam ad mentem refertur. Aurelius, ut poeta optimus maxime teneris imbibitus annis non facile memoria laboretur. VITRO. Poculo uitreo. Vitrum nota materia est. à quo uitreum, quod ex uitro est. & interdum pro fragili. interdum pro luado ponitur. item uitrosus, quod uitro abundat, uel uitrum habet. ut uitrosa regio. uitrosa arena. Vitrum principio hoc modo repertum fuisse prodiderunt. Pars è Syria, quæ hodie uocatur finitima Iudææ intra montis Carmeli radices. paludem habens, quæ uocatur Candebea. Ex ea nascitur Belus,

annis quinque millium passuum spatio in mare profusus iuxta Ptolemaidem quingentorum passuum est litoris spatium, ubi arena mari uoluntate, ac reiecta cogitur. Appulsa quondam ad eum locum naue mercatorum nitri, cum sparsi per litus, homines epulas pararent, nec esset ad tollendas cornas occasio lapidum, glebas nitri è naue subdiderunt, quibus accensis præsta arena litoris, translucentes nobilissimi liquoris rui fluxere, & hæc origo uitri fuit. Mox magnetem quoq; addere hominum ingenia cœperunt, quoniam liquorem in se uitri, ut ferum trahit, tum aliæ quoq; artes inueniunt. Multæ, et uariæ ex uitro opera fiunt. fienditur, tingiturq; & aliud stando figuratur, aliud torno teritur, aliud metalli modo calcatur. Sidon quondam huiusmodi operibus nobilis fuit. nunc Italia excellit, præferamq; Venetia. Sub Tiberio principe inuentum uitri temperamentum fuisse nonnulli prodiderunt, quod flexibile fiebat, sed totam eam officinam fuisse extinctam, ne argenti, atq; auri metalla uilescerent. id uerum ne fuerit incertum habeo. uitro nunc nobiliores pro poculis utantur, ad crystalli similitudinem purificato. item uarijs tincto coloribus, quale apud ueteres quoque in usu quondam fuisse perhibetur. illud arte antestit Neronis temporibus tantum in eo laborando artem fuisse, ut duo per exigua calices sex millibus sestertium uenierint. Vitrum græce υἰαλον uocant, hoc est Hyalum, quæ uocatur etiam Latini uicium. Virgilius, Milesia uelleræ nympha Carpebant hyali sacro fucata colore, hoc est colore uitri, qui naturaliter uiridis est. Ab hyalus fit Hyalinus, hoc est uitreus, & Hyalur-gus uitrarius. CARIVS. Maiori pretio. Carum enim dicitur proprie quod uili contrarium est. unde caritas pro penuria accipitur. Quidam tamen sic caritatem à penuria separant, ut caritas propria sit annonæ, Penuria autem ceterarum rerum, ut uini. olei. mellis, & huiusmodi, Veruntamen caritas pro eo accipitur. derivatur autem à carco, quod significat non habeo. deficio. à quo caro, quod anima careat, ut superius diximus. & cassum, inane uacuum, quasi omni re carens. Lucanus, Cassa fraude parat. Plautus. Virginem habeo grandædote cassam, atque illo cabilem. Vnde fit incassum, quod significat frustra. & casses. id est retia quod uacuas habent maculas. unde & à raritate retia dicitur. Ab hoc uero per diminutionem fit cassiculum, quod significat reticulum. & cassis galea, quod uacua sit ad caput recipiendum. Veteres cassidam dixerunt. & Cassius nomen proprium. à quo uia ab ipso strata cassia appellata. item à careo caries, hoc est uetustas, uel putredo, quod iam uigore careat. à quo cariosus uetustus. putrescens. Neuius, Nemo illa uiuit carie cariosior. Charus etiam aliquid quando pro grato accipitur, & tunc deducitur à græco χάρις, quod significat gratiam. unde charitas, quæ ita ab amore differt, quod amor genus est, charitas species. illud ad omnia pertinet, hoc tantum ad homines, & quidem pro dignitate, ac qualitate personarum. maior enim charitas debetur parentibus, 50 proxima liberis, & deinceps reliquis.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ LXVII. AD
FIDENTINVM.

Quæ recitas meus è o Fidentine libellus,
Sed male cū recitas, incipit è tuus;

9
60
QVEM RECITAS. Facite rursus Fidentinum irridet, qui epigrammata Martialis, quasi à se edita recitabat. Libellus inquit, quem recitas, meus est, sed cum ob ignorantiam male, hoc est inepte, & barbare recitas, tuus esse incipit.

EPIGRAMMA LXVIII. AD
DECIANVM.

SI QVIS ERIT. Laudat Decianum,
 & ex persona eius ceteros doctrina, ac vir-
 tute præstantes. PRISCA FIDES.
 Credulitas præscarum rerum. AVOS.
 Maiores nostros. etenim tam patres, quam
 avos aliquando pro maioribus ponimus,
 ut superius diximus. Proprie tamen avus est patris, vel matris
 pater. cuius relatiuum est nepos, hoc est ex filio, vel filia na-
 tus. Deduciturq; à græco uocabulo, quod apud eos *πάππος*
 quibusdam literis immutatis. à quo pappos auitus deducitur.
 & papæ dicti sunt sacerdotes, quemadmodum presbyteri quoq;
 hoc est seniores appellantur. Hinc pape interiectio admiran-
 tis. & Papeus apud, scythas Iupiter appellatur, uel (ut alij uo-
 lunt) ab alia græca uoce *αἰός*, quod magnum significat,
 quasi auus sit magnus pater. Sunt etiam qui putant auum di-
 ctum esse, quia ad duos attineat, quasi adduum, uel quia ad
 patrem sit additus. Ab auus fit femininum auia, patris, uel
 matris mater. & auunculus frater matris, quod æque tertius
 à nobis, sicut auus sit, uel quod au locum teneat, & proximitate
 tueatur sororis filios, quemadmodum frater patris. à patre
 patruus appellatur, quod sit quasi alter pater. unde & ipsi fra-
 trum, ac sororum filij nepotes ex fratre, & nepotes ex sorore
 appellantur. & auitus, quod ad auum attinet. unde paternos,
 atq; auitos mores dicimus pro eo, quod est patris, & au. et pro
 auus, hoc est au paterni, uel materni pater. item auia paterna
 uel materna pater. cuius relatiuum est pronepos. à quo femi-
 ninum proneptis sicut à nepos neptis. & à proauo femini-
 num proauia. & abauus pro au paterni, uel materni pater.
 item proauia paterna, uel materna pater. à quo abauia, rela-
 tiuumq; eius abnepos. à quo abneptis. & ataus abau, uel ab-
 auia pater dictus, quasi tertius pater. à quo trauia. & rela-
 tiuum trinepos. à quo trineptis. Nepotem autem (ut superius di-
 ximus) dictum putant, quod natus post sit patri, quam filius.
 Ponimusq; aliquando nepotes pro posteris. Virgilius, Forte
 recensibat numerum, carosq; nepotes, hoc est posteros, ac de-
 scendentes. item pro luxuriose uitæ hominibus, quod non ali-
 ter ijs rei suæ familiaris cura sit, quam ijs, quibus pater, &
 auus uiuunt. unde nepotare luxuriare est. & nepotatus uitæ
 luxuries. & neptus impurus. Nepa uero, uel more græco ne-
 pes Aphrorum lingua scorpionum significat. Plautus, Dabo me
 ad parietem, imitabor nepam. Cicero, Serpere anguiculus. nate
 re anaticulas. uolare mernlas. cornibus uti uideas boues. nepas
 aculeis. suam deniq; cuiq; naturam esse ad uiuendum duam.
 QVALES PRISCA FIDES. Sensus est, quales
 amicos prisca fides, & fama nouit fuisse maiores nostros. ut pu-
 ta Orestem, & Pyladem, qui tanta inter se beneuolentia coniu-
 ethi fuerit, ut Orestem etiam in furorem uersum Pylades nõ de-
 seruerit. Ouid. Astitit insano iuuenis Phocensis Orestis. idem,
 Non ita uixerunt Strophio, atque Agamènone nati. Sed de his
 inferius latius differemus. MADIDVS. Infectus, & u-
 trunq; tam in bonam, quam in malam partem accipitur. infe-
 ctum enim luto dicimus. infectum purpura. infectum uitis.
 infectum bonis artibus. Item madidum luto. madidum purpu-
 ra. madidum uitis. madidum bonis artibus. Ab hoc fit mador,
 hoc est infusio. humiditas. Sallu. Quasi par in oppido festina-
 tio, & ingens terror erat, ne ex latere noua monumenta mado-
 re infirmarentur. Nam omnia ædificia oppidi stagnabant red-
 undantibus cloacis aduerso æstu maris. & fit mado uer-
 bum, quod significat infectus sum. plenus sum. à quo mado-

scio, hoc est inficior. humesco. & mado facio inficio. et mado infio.
 inficior. & madulsa ebrius, quod satis uino madidus sit. A R-
 TIBVS CECROPIAE, ET LATIAE MINER-
 VAE. Artibus græcæ, & latinæ lingue. Mineruam. n. quæ
 disciplinarum dea est, aliquando pro lingua, aliquando pro
 disciplina ponimus. unde extat illud prouerbium crassa Mi-
 nerua, hoc est rudi lingua. nam crassum modo pingue si gnifi-
 cat, modo grossum. à quo crassitudo. grossities, & crasseo mo-
 do pinguesco, modo grossior fio. interdum etiam hebes, ac stul-
 tum. V ar. Senibus crassis homuli non uidimus quod fiat. V E-
 RA SIMPLICITATE. Non ficta, hoc est sine ma-
 lita sine dolo, quam alibi prudentem simplicitatem appellat.
 Simpliciter enim homines dicuntur boni ingenij. aperti. non uer-
 futi. fallaces. malitiosi callidi. ueteratotes. uasfr. quasi sine fle-
 xu, & aliqua plicatione. RECTI. Perfecti officij, de quo su-
 perius diximus. IMITATOR. Imitari est mores, aut
 aliam rem ab aliquo gestam effingere, quod à græco deducitur
 μιμούμαι. unde mimi, hoc est imitatores dicuntur histrio-
 nes, quod hominum gestus in scena effingerent, quod si fœmi-
 nae sint, mima dicuntur. ab imutor fit imitator. imitatrix. imita-
 tio. HONESTI. In quo cauetur, nequid indecore. effemina-
 te. libidinosè turpiter fiat. ET NIHIL ARCANO
 QUI ROGET ORE DEOS. Qui nihil optet, aut
 precetur à dijs, nisi honestum, & sanctum, hoc est, qui omni
 ex parte absolutus sit. rogantur enim palàm dij, cum honesta
 petuntur. Arcanae uero sunt preces, cum poscimus aliquid tur-
 pe. Sene. Tum scio te ab omnibus cupiditatibus absolutum, cū
 eo peruenes, ut nihil deum roges, nisi quod possis rogare pa-
 làm. nunc enim quanta dementia est. Turpissima uota dijs in-
 susurrant. Siquis admouerit aurem, conticescunt, & quod scē
 re homines nolent, deo narrant. Itaque sic iure cum homini-
 bus, tanquam deus uideat, sic loquere cum deo, tanquam homi-
 nes audiant. SVBNIXVS. Suffusus. firmatus. Niti
 enim aliquando conari est. Virgilius, Post ualido nitens sub
 pondere fagus axis increpat. Hinc adnitor. & enitor dedu-
 cuntur eiusdem cum suo simplicia significationis. Aliquando ta-
 men adnitor est nitendo adhaere. & enitor, cum conamine quo-
 dam absoluo. Vnde enixa dicuntur mulieres, quæ partus la-
 bore leuatae sunt. item quæ nitendo pepererunt. Dicere etiam
 possumus enixas, non in partu solum, sed etiam quocunq; la-
 bore exortas. Virgilius, Stirpis Achilleæ fastus, iuuenemq; su-
 perbum Seruicio enixæ tulimus. à quo fit aduerbium enixe,
 quod & enixum dicitur. Cicero, Ego illos malos, & audaces
 semper enixum contra fortunas, atque honores huius ordinis
 omnia fecisse sentio. Aliquando niti est firmari. Varro. ille
 enim naturæ dotibus nittitur. Virgilius, ille uidet pura iuuenis
 qui nittitur hasta. idē. Pressit humi nitens. ab hoc fit subnixus,
 de quo agimus, hoc est firmatus. Cæci. Et latini subnixi animo
 ex uictoria incerti consilium incune. nonnunquam niti pro uo-
 lare usurpat. idem, Hic primum paribus nitens Cyllenius
 alis confutit. item à nitor quando conor si gnificat, sit obnitor,
 quod est contra conor. à quo obnixæ, quod æ gre, & cum la-
 bore si gnificat. & innitor, quod si gnificat in cambo. Varro.
 Tandemq; hasta innixus occubuit. & connitor, quod est simul
 nitor. Plautus, Connixiq; eam eriperunt à prædonibus. Ni-
 xus quartæ declinationis pro partu accipitur. Virgilius, Haud
 fortis nixibus ædunt. Nixidi appellabantur, quos putabant
 præsidere parientium nixibus. Nixurire uero usurpabant ue-
 teres pro eo, quod est niti uelle. Nigid. Nixurit, qui niti uult,
 & in conatu sæpius aliqua re perpellitur. ROBORE MA-
 GNAE MENTIS. Præstantia, & uiribus magni in-
 genij. DISPEREAM. Moriar. Est autem modus astit-
 mandi cum

Si quis erit certis iustis, imitator honesti,
 Et nihil arcano qui roget ore deos.
 Si quis erit magne subnixus robore mentis,
 Dispeream, si non hic Decianus erit.

Si quis erit, rarus inter numeratus amicos,
 Quales prisca fides, famam nouit auos.
 Si quis Cecropiæ madidus, laticeq; Mineruæ
 Artibus, & ueni simplicitate bonus,

10

10

30

40

50

60